

Omgevingsvisie Amersfoort

Notitie reikwijdte en detailniveau

Definitief
09 februari 2021

Stad met een hart

Omgevingsvisie Amersfoort

Notitie reikwijdte en detailniveau

projectnummer 0462467.100

definitief
9 februari 2021

NRD is opgesteld door Antea Group

Auteurs:

J.J.E. Brécheteau MSc
drs. H.W. Lindeboom
J.J. Verhoeven MSc

Opdrachtgever

Gemeente Amersfoort
Stadhuisplein 1
3811 LM Amersfoort

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Een OER bij de Omgevingsvisie	3
1.3	De Notitie Reikwijdte en Detailniveau	3
1.4	Procedure en participatie	4
1.5	Leeswijzer	5
2	De Omgevingsvisie Amersfoort	6
2.1	Wat is een omgevingsvisie?	6
2.2	Het proces van de omgevingsvisie	6
2.3	Wisselwerking met het OER	8
3	Vertrekpunten voor de omgevingsvisie	11
3.1	Nationaal en provinciaal beleid	11
3.2	Gezond, groen en slim groeien	13
3.3	Vraagstukken voor de Omgevingsvisie	14
4	Te onderzoeken alternatieven	15
4.1	Alternatief 1 Intensief en bereikbaar	16
4.2	Alternatief 2 Lokale identiteit & gezonde buurten	18
4.3	Alternatief 3 - Stad van parken en clusters	19
4.4	Overzicht alternatieven	20
5	Aanpak van het OER	24
5.1	Divergeren en convergeren	24
5.2	Beoordelingskader	26
5.3	Referentiesituatie en autonome ontwikkelingen	33
5.4	Wijze van onderzoek en beoordeling	35
5.5	Reikwijdte van het OER	36

Toelichting op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau

De gemeente Amersfoort werkt aan een omgevingsvisie. Daarin worden strategische keuzes voor de lange termijn ontwikkeling van Amersfoort gemaakt. De drie ambities uit het coalitieakkoord (de groeiende stad, de duurzame en de inclusieve stad) geven als overkoepelende thema's richting aan de inhoud van de visie.

Omdat de Omgevingsvisie Amersfoort kaders stelt aan toekomstige ontwikkelingen die negatieve gevolgen kunnen hebben voor het milieu, doorloopt de gemeente de procedure van de milieueffectrapportage (m.e.r.-procedure). De eerste formele stap in deze procedure is deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD).

In deze notitie wordt de onderzoeksaanpak beschreven om het belang van de fysieke leefomgeving mee te wegen bij het opstellen van de Amersfoortse omgevingsvisie. Dit wordt gedaan met het opstellen van een milieueffectrapport (MER). Omdat de omgevingsvisie om veel meer dan milieu alleen gaat, is er gekozen voor het opstellen van een omgevingseffectrapport (OER) in plaats van een MER.

De NRD gaat in op de aanleiding voor het opstellen van een OER en hoe dit samenhangt met de Omgevingsvisie die de gemeente Amersfoort aan het opstellen is. Voor de omgevingsvisie is er gekozen voor een aanpak (design thinking methode) waarin eerst de mogelijkheden worden verkend (divergeren) en vervolgens keuzes worden gemaakt (convergeren). Op basis van de opbrengsten uit de analysefase en richting in de [bouwstenennotitie](#) zijn er in de NRD drie alternatieven uitgewerkt, die strategieën bevatten voor de omgang met de vraagstukken waar de omgevingsvisie een antwoord op moet geven. Deze alternatieven worden in het OER onderzocht op gevolgen voor de omgeving. In het kader van de omgevingsvisie zal daarnaast input uit de stad worden opgehaald. Met die input en het onderzoek in het OER, kan vervolgens een voorkeursalternatief worden opgebouwd voor de omgevingsvisie. Ook dit wordt nog onderzocht op de gevolgen voor de omgeving. De informatie uit het OER wordt vervolgens gebruikt om de omgevingsvisie aan te scherpen.

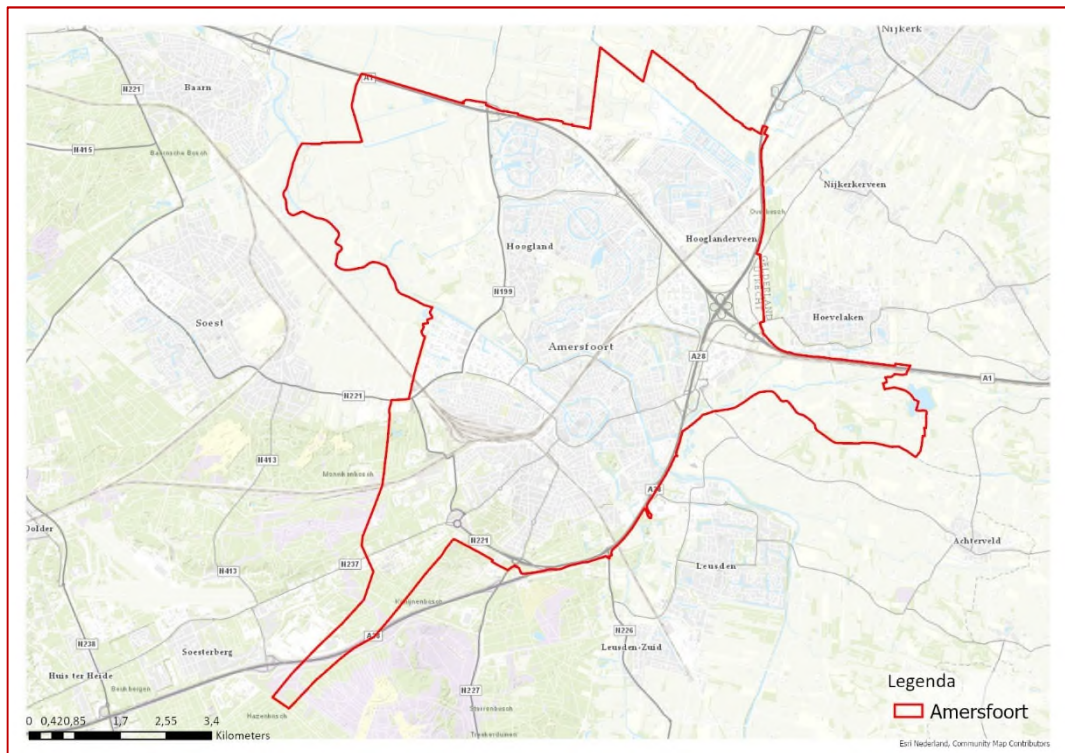
Met de ter inzage legging van deze NRD geeft de gemeente Amersfoort kennis van de start van de m.e.r.-procedure. De NRD ligt 4 weken ter inzage. Aan de formele overlegpartners van de gemeente, zoals de buurgemeenten, het Waterschap Vallei en Veluwe en de Provincie Utrecht, wordt om een reactie op de NRD gevraagd. Met de NRD vraagt de gemeente ook andere belangstellenden om te reageren. Zolang de NRD ter inzage ligt, kan eenieder een inspraakreactie indienen.

U kunt bijvoorbeeld uw reactie geven op het beoordelingskader, de voorgenomen wijze van beoordeling of de alternatieven die worden onderzocht. Uw reactie zal bij het opstellen van het OER worden meegenomen. Het is goed om te weten dat met de NRD geen besluiten worden genomen over de omgevingsvisie. De Omgevingsvisie Amersfoort zal, met het OER als bijlage, ter inzage worden gelegd als deze als ontwerp afgerond is. Er is dan inspraak mogelijk op de keuzes die worden voorgesteld.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Amersfoort is volop in ontwikkeling. De stad Amersfoort wil in de toekomst gezond, groen en slim groeien. Per jaar worden er rond de 1.000 woningen gebouwd. Daarnaast investeren we in een omgeving die iedereen uitnodigt tot een gezonde levensstijl, die aanzet tot beweging en participatie, die levendigheid kent en waar ontmoeting vanzelfsprekend is. We investeren in het landschappelijke groen en ook in een duurzame woon- en werkomgeving en in duurzame mobiliteit. In de omgevingsvisie komen diverse doelstellingen en ontwikkelingen bij elkaar in één visie voor de ontwikkeling van de stad. In de omgevingsvisie komt te staan hoe Amersfoort zich de komende jaren gaat ontwikkelen. Tot 2030 en verder. Behalve over ruimte voor wonen en duurzame energie gaat de omgevingsvisie ook over ruimte voor werken, voorzieningen, verkeer, groen, water en recreëren.

Figuur 1.1: Gemeente Amersfoort.

Omdat de Omgevingsvisie Amersfoort kaders stelt aan toekomstige ontwikkelingen die negatieve gevolgen kunnen hebben voor het milieu, doorloopt de gemeente de procedure van de milieueffectrapportage. De eerste formele stap in deze procedure is deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). In deze notitie wordt de onderzoeksanpak beschreven om het belang van de fysieke leefomgeving mee te wegen bij het opstellen van de Amersfoortse omgevingsvisie.

1.2 Een OER bij de Omgevingsvisie

In de Wet milieubeheer is vastgelegd dat kaderstellende plannen voor (mogelijk) m.e.r.-plichtige activiteiten de procedure van de milieueffectrapportage (m.e.r.)¹ doorlopen moet worden. Het doel van de m.e.r. is het milieubelang volwaardig en vroegtijdig in de plan- en besluitvorming mee te nemen. De omgevingsvisie is kaderstellend² voor m.e.r.-plichtige activiteiten, waaronder in ieder geval stedelijke ontwikkelingsprojecten. Er is daarom sprake van een plan m.e.r.-plicht voor de omgevingsvisie.

Voor de Omgevingsvisie Amersfoort wordt gekozen voor het opstellen van een omgevingseffectrapport (OER) om aan de m.e.r.-plicht te voldoen. In een OER worden de gevolgen van keuzes voor de gehele fysieke leefomgeving onderzocht, in plaats van enkel de gevolgen voor het milieu. Dit sluit beter aan bij de reikwijdte van de omgevingsvisie, die breder is dan van de structuurvisie, waarin onder de Wet ruimtelijke ordening de integrale visie op een gebied werd gegeven. Waar een structuurvisie opgesteld werd ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening, wordt in een omgevingsvisie de basis gelegd voor een evenwichtige toedeling van functies in de fysieke leefomgeving aan de hand van de kwaliteiten en ambities die de gemeente nastreeft. De start van de m.e.r.-procedure wordt bekend gemaakt met de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD).

Het doel van het OER is om de omgevingseffecten van de beleidsopgaven en mogelijke strategieën voor Amersfoort in beeld te brengen. Met behulp van het OER wordt vervolgens uiteindelijk één strategie gekozen die in de omgevingsvisie wordt vastgelegd.

1.3 De Notitie Reikwijdte en Detailniveau

De NRD beschrijft op hoofdlijnen wat er in de m.e.r. wordt onderzocht (reikwijdte) en op welke wijze dit onderzoek uitgevoerd wordt (detailniveau). Dit wordt samen aangeduid als de reikwijdte en het detailniveau van de onderzoeken die worden gedaan in het kader van de m.e.r..

Reikwijdte

De reikwijdte van de m.e.r. kan gezien worden als de afbakening van het onderzoek. Welke thema's/onderwerpen worden meegenomen in de m.e.r.? Wat is de planhorizon van het onderzoek? De m.e.r. sluit hierbij aan bij de omgevingsvisie. De thema's die in de omgevingsvisie opgenomen worden, krijgen ook een plaats in de m.e.r..

Detailniveau

Het detailniveau zegt iets over de wijze waarop het onderzoek uitgevoerd wordt, bijvoorbeeld kwantitatief onderzoek door middel van (model)berekeningen of kwalitatief onderzoek op basis van beschikbare data en expert judgement.. Ook hiervoor geldt dat de m.e.r. aansluit bij het detailniveau van de omgevingsvisie.

¹ Het is gebruikelijk de afkortingen (de) m.e.r. en (het) MER te gebruiken. De afkorting m.e.r. met kleine letters en puntjes ertussen staat voor de volledige procedure, de milieueffectrapportage. MER met hoofdletters, zonder puntjes staat voor het milieueffectrapport. In deze situatie heet het rapport het omgevingseffectrapport (OER).

² Het op hoofdlijnen vaststellen van beleid en aangeven van de grenzen waarbinnen bestuurlijke bevoegdheden mogen worden uitgevoerd is kaderstellend.

1.4 Procedure en participatie

De m.e.r. kent de volgende procedurestappen. In hoofdstuk twee zijn de procedure- en participatiestappen van de OER en Omgevingsvisie gecombineerd weergegeven.

Opstellen NRD

Als eerste stap van de m.e.r.-procedure is deze NRD opgesteld. Na vrijgave door het College van B&W wordt de NRD gepubliceerd.

Openbare kennisgeving NRD, terinzagelegging en advieswinning

Gedurende de periode dat de Notitie Reikwijdte en Detailniveau ter inzage ligt kan een ieder naar keuze schriftelijk (wat de voorkeur heeft) of mondeling een zienswijze bij het college van burgemeester en wethouders naar voren brengen.

In de zienswijzenperiode wordt ook advies gevraagd aan de overlegpartners van de gemeente. Dit zijn onder andere de naastliggende gemeenten Baarn, Barneveld, Eemnes, Leusden, Nijkerk en Soest en de regiogemeenten Eemnes en Woudenberg; en verder provincie Utrecht, Veiligheidsregio Utrecht, Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD), Waterschap Vallei & Veluwe en een aantal stakeholders.

Opstellen OER

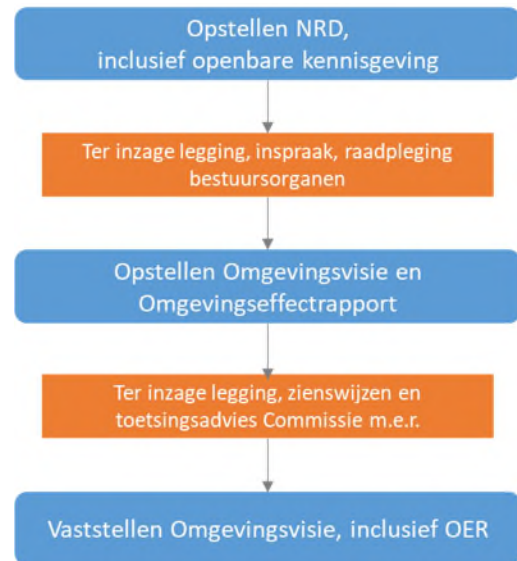
De reacties en adviezen worden gebruikt bij het opstellen van het OER. Indien veel zienswijzen zich specifiek richten op de aanpak van het OER, wordt er een Nota van Antwoord opgesteld.

Terinzagelegging OER bij Ontwerp Omgevingsvisie

Het OER wordt als bijlage bij de ontwerp omgevingsvisie ter inzage gelegd. Eenieder kan hierop dan wederom een reactie geven. De in het kader van de NRD benaderde en betrokken partijen worden gevraagd om een reactie en in deze fase geeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.) een toetsingsadvies over het OER³. Hiermee wordt de m.e.r.-procedure afgerond. De resultaten van de terinzagelegging worden door het bevoegd gezag bij de vaststelling van de omgevingsvisie betrokken.

Rolverdeling

Het college van B&W is initiatiefnemer in deze m.e.r.-procedure, de gemeenteraad is het bevoegd gezag. Ambtelijk worden deze rollen eveneens gescheiden, doordat de afdeling Stedelijke ontwikkeling van de gemeente als initiatiefnemer opereert en de afdeling Milieu op ambtelijk niveau de rol van bevoegd gezag vertolkt.

³ Er is voor gekozen om de Commissie m.e.r. enkel tijdens de terinzagelegging van het OER om toetsingsadvies te vragen.

1.5 Leeswijzer

Deze notitie reikwijdte en detailniveau beschrijft de uitgangspunten en de onderzoeksaanpak voor de m.e.r.-procedure voor de Omgevingsvisie Amersfoort. Het resultaat daarvan zal een Omgevingseffectrapport (OER) zijn.

De NRD is opgebouwd uit dit inleidende hoofdstuk en vier overige hoofdstukken.

- In hoofdstuk 2 wordt het proces van de omgevingsvisie en de wisselwerking met het OER beschreven.
- Hoofdstuk 3 bevat de vertrekpunten voor het visievormingsproces.
- Hoofdstuk 4 beschrijft de te onderzoeken alternatieven in het OER.
- Hoofdstuk 5 beschrijft de onderzoeksmethodiek voor het OER.

2 De Omgevingsvisie Amersfoort

2.1 Wat is een omgevingsvisie?

Een omgevingsvisie is een integrale visie waarin de overheid de strategische hoofdkeuzes van beleid, gericht op de fysieke leefomgeving, voor de langere termijn opneemt. De omgevingsvisie vervangt de structuurvisie(s), thematische visies en beleidsplannen. In veel gemeenten of provincies zijn structuurvisies gericht op één of enkele onderdelen van de ruimtelijke ordening. Een omgevingsvisie heeft echter betrekking op *alle* aspecten van de fysieke leefomgeving, aansluitend bij de reikwijdte van de Omgevingswet, te weten, beleid op het gebied van wonen, milieu, werken, mobiliteit, voorzieningen, gezondheid, veiligheid, natuurlijke omgeving en energie. De integrale benadering betekent ook dat een omgevingsvisie geen optelsom is van losse beleidsvisies van verschillende domeinen. Gemeenten hebben de verplichting om uiterlijk in 2024 een omgevingsvisie te hebben vastgesteld.

De omgevingsvisie in de Omgevingswet

Volgens de Omgevingswet bevat een omgevingsvisie:

- Een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
- De hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied;
- De hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

2.2 Het proces van de omgevingsvisie

In het Coalitieakkoord “samen aan de slag voor duurzame groei 2018-2022” is afgesproken dat deze bestuursperiode de Amersfoortse Omgevingsvisie wordt afgerond.

Startnotitie

Als eerste stap van het proces is een Startnotitie van de Amersfoortse omgevingsvisie opgesteld, op 28 mei 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin zijn het doel en de uitgangspunten van de omgevingsvisie beschreven: “... *het op een uitnodigende manier richting geven aan de gewenste ontwikkelingen van/in de fysieke leefomgeving. Beleid op het gebied van allerlei sectoren, zoals milieu, mobiliteit, gezondheid en veiligheid krijgt in samenhang vorm. Het maken van de Omgevingsvisie Amersfoort draagt bij aan de noodzakelijke integrale aanpak in het fysieke domein; een visie op het gebruik, beheer en bescherming van de leefomgeving. De Omgevingsvisie Amersfoort geeft op hoofdlijnen een beschrijving van de huidige staat van de stad, welke ontwikkelingen wenselijk en niet wenselijk zijn en de manier waarop we de gewenste ontwikkelingen uit willen voeren.*”

Andere relevante uitgangspunten voor de omgevingsvisie zijn onder andere:

- De looptijd is in beginsel tot 2030, met een doorkijk naar 2040.
- Volop ruimte bieden voor participatie vanuit de samenleving.

- Niet van nul af aan beginnen. Met de Omgevingsvisie bouwen we voort op bestaande visies (zoals de Structuurvisie Amersfoort 2030 en de Regionale Ruimtelijke Visie) en bestaand beleid.
- Bij de vaststelling van sectoraal beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving, dat de komende tijd nog wordt opgesteld, wordt aangegeven wat hiervan door zou moeten werken in de Omgevingsvisie (of het omgevingsplan of programma). De Omgevingsvisie is dynamisch van aard en speelt in op maatschappelijke veranderingen. Dit vraagt om regelmatige (in ieder geval elke vier jaar) evaluatie en zo nodig tussentijdse bijstelling op onderdelen. Van belang is dat de Omgevingsvisie actueel en beheersbaar blijft.

Bouwstenennotitie

Met de vaststelling van de startnotitie is in mei 2019 de analysefase gestart. In de periode mei 2019 – mei 2020 zijn door middel van de ‘design thinking methode’⁴ de vraagstukken waar de omgevingsvisie antwoord op gaat geven, in beeld gebracht. Daarvoor zijn er interviews gehouden, meerdere bijeenkomsten en stadsgesprekken in de stad georganiseerd. Honderden Amersfoorters leverden op deze manier input. De vraagstukken voor de inrichting en het gebruik van de fysieke leefomgeving zijn daarnaast gebaseerd op bestaand beleid en trends en ontwikkelingen.

De analysefase is afgerond met een bouwstenennotitie⁵, die zowel inhoudelijk als procesmatig de basis vormt voor de ontwikkelfase van de omgevingsvisie. De bouwstenennotitie beschrijft de beleidsuitgangspunten, de relevante trends en ontwikkelingen, vraagstukken voor de omgevingsvisie en een voorstel voor de uitwerking van de visie. Dit wordt gedaan op vier niveaus: nationaal, regionaal, stedelijk en gebiedsgericht en aan de hand van de leidraad *gezond, groen en slim groeien*.

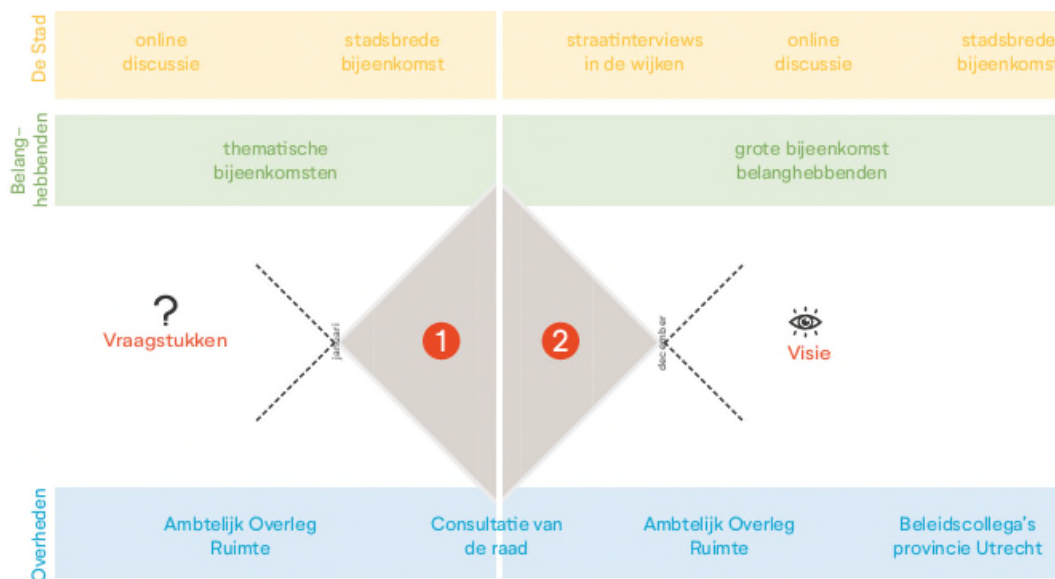
Vervolgstappen Omgevingsvisie

De bouwstenennotitie bevat ook een voorstel voor de vervolgstappen, om te komen tot de daadwerkelijke invulling van de Omgevingsvisie.

De stap van visievorming wordt doorlopen door eerst te divergeren en dan te convergeren. Eerst wordt in gesprek gegaan over mogelijke oplossingen, daarna worden afwegingen gemaakt.

⁴ Design Thinking is een methode die wordt gebruikt om complexe problemen op te lossen. De methode kent een analysefase en een ontwikkelfase, bij beide stappen worden bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen betrokken.

⁵ De bouwstenennotitie en een overzichtelijke infographic zijn via <https://www.amersfoort.nl/project/omgevingsvisie-amersfoort.htm> te downloaden.

Figuur 2.1: Schematische weergave divergeren en convergeren in het visievormingsproces (bron: Bouwstenennotitie).

In de visiefase is het college in gesprek gegaan met inwoners, andere belanghebbenden en overheden over de vraagstukken. Op basis van de uitkomsten van deze gesprekken, de beleidsanalyse en de uitwerking van het OER-onderzoek deel A wordt de richting voor de Omgevingsvisie bepaald. De stappen zijn:

1. Online en in gesprekken per thema antwoorden op de vragen verzamelen. Via MetAmersfoort was er in de periode tussen juli en eind september 2020 de mogelijkheid om online te reageren op de vraagstukken. Daarnaast hebben op 18,19 en 26 september 2020 stadsgesprekken plaatsgevonden op de markt en het Eemplein. Aanvullend hieraan zijn in de periode september 2020 tot en met januari 2021 gesprekken met stakeholders gevoerd.
2. Raadplegen gemeenteraad over de opbrengst, richting voor de omgevingsvisie en een voorstel voor hoe hiermee verder te gaan.
3. Breed in gesprek over de richting en gebiedsgerichte uitwerking.
4. Concept-Omgevingsvisie voorleggen aan de gemeenteraad.
5. Wettelijke inspraakprocedure.

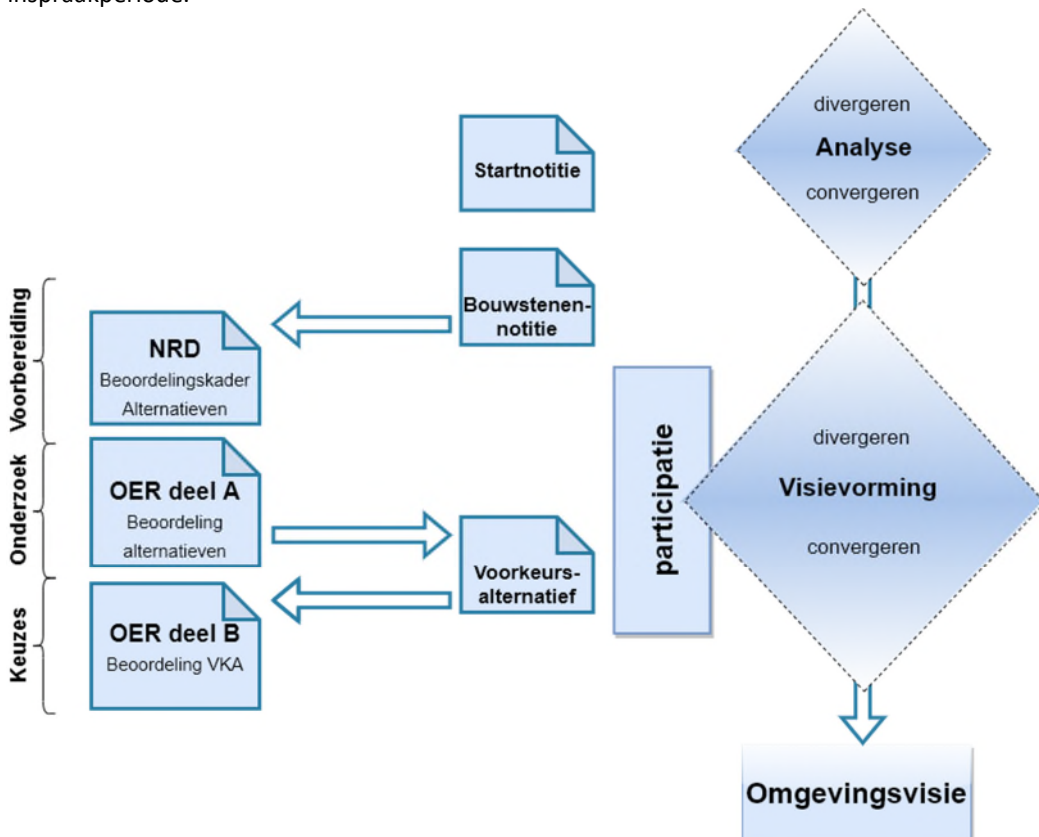
2.3 Wisselwerking met het OER

In de Startnotitie en Bouwstenennotitie zijn al uitspraken over de omgevingsvisie gedaan. De vraagstukken per thema en de leidraad *groen, slim en gezond groeien* geven richting, maar er zijn nog veel strategische keuzes te maken. Het OER heeft in dit proces een faciliterende rol. Dat betekent dat het optimaal wordt ingezet om de keuzes weloverwogen te maken en het omgevingsbelang vroegtijdig mee te wegen.

Er is veel ruimte in het proces gemaakt voor een goede wisselwerking tussen OER en omgevingsvisie. Het proces om te komen tot een OER bestaat uit drie fases: een voorbereidingsfase, een onderzoeksfase en een keuzefase. Hiermee wordt aangesloten bij de *design thinking* aanpak (divergeren en convergeren) van de omgevingsvisie.

Vorbereidingsfase: NRD

In de voorbereidingsfase is de basis gelegd voor de onderzoeks aanpak. Hierin zijn het beoordelingskader, de onderzoeks aanpak en de te onderzoeken alternatieven uitgewerkt. Die zijn in deze NRD opgenomen, zodat eenieder de kans heeft om hierop te reageren tijdens de inspraakperiode.

Figuur 2.2: Schematische weergave van het proces van visievorming en participatie en hoe de m.e.r.-procedure daarop aansluit.

OER deel A

In de onderzoeksfase wordt de benodigde beslisinformatie voor de omgevingsvisie verzameld. De te onderzoeken alternatieven worden beoordeeld op de impact die deze hebben op de fysieke leefomgeving. Gedurende de participatie rondom de omgevingsvisie zal er daardoor al veel informatie beschikbaar zijn om het gesprek met de stad te voeren. De resultaten van de onderzoeksfase worden in deel A van het OER opgenomen.

Nadat de gesprekken met de stad zijn gevoerd en het onderzoek naar alternatieven is afgerond, worden de strategische keuzes voor de omgevingsvisie gemaakt. Het OER deel A geeft hierbij de onderbouwing en achtergrondinformatie over de fysieke leefomgeving.

OER deel B

Er wordt een voorkeursalternatief voor de visie opgesteld, dat in het OER deel B wordt beoordeeld. Vanuit het OER wordt geadviseerd over de samenhang tussen thema's en binnen gebieden, kansen en risico's voor de leefomgeving en de leemten in kennis en onzekerheden die vragen om monitoring. Ook wordt inzicht gegeven in de wijze waarop het omgevingsbelang kan worden meegewogen bij de uitwerking en actualisatie van de omgevingsvisie in de toekomst. Deze informatie kan vervolgens worden betrokken bij het afronden van de concept omgevingsvisie. De concept omgevingsvisie bevat de beleidsmatige en bestuurlijke keuzes op basis van de analyse van het voorkeursalternatief.

De concept omgevingsvisie en het OER (deel A en B) worden vervolgens gezamenlijk ter inzage gelegd. Eenieder heeft dan de gelegenheid om een zienswijze in te dienen op deze stukken. Op basis van deze reacties kunnen Omgevingsvisie en OER worden aangepast. Daarna volgt de formele vaststelling.

3 Vertrekpunten voor de omgevingsvisie

3.1 Nationaal en provinciaal beleid

De Omgevingsvisie Amersfoort brengt beleid over de gehele fysieke leefomgeving bijeen. Deels zal er sprake zijn van voortzetting van bestaand beleid, deels van nieuwe keuzes. Het vertalen van de bestaande beleidskaders in de visie is onderdeel van het visievormingsproces. In het OER ligt de nadruk op de fysieke omgeving, een uitgebreide beleidstoets is geen onderdeel van het OER-onderzoek. Desalniettemin zijn de Nationale en Provinciale Omgevingsvisies als kaders en voor de integrale samenhang van beleid relevant. Daarom volgt van deze beleidskaders een beknopte samenvatting.

(Ontwerp) Nationale omgevingsvisie (NOVI)

De (Ontwerp) Nationale Omgevingsvisie (NOVI) geeft het Rijk een langetermijnvisie voor de toekomst en de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De NOVI komt voort uit de Omgevingswet, de wet treedt naar verwachting in 2022 in werking. De NOVI brengt de langetermijnvisie (tot 2050) in beeld, waarbij onderdelen van de leefomgeving niet los van elkaar gezien worden maar wordt uitgegaan van onderlinge samenhang. Hierdoor worden keuzes voor de toekomst op een geïntegreerde manier afgewogen. In de NOVI worden vier prioriteiten afgewogen die van nationaal belang zijn.

1. Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie;
2. Duurzaam economisch groeipotentieel;
3. Sterke en gezonde steden en regio's;
4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

Door de toenemende druk op de fysieke leefomgeving kunnen belangen botsen. Het streven van het NOVI is combinaties te maken en win-win situaties te creëren. Dit is niet altijd mogelijk, in dat geval moeten er scherpe keuzes gemaakt worden waarvoor belangen moeten worden afgewogen. De volgende drie afwegingsprincipes worden hiervoor in de NOVI gesteld:

1. Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies. Er wordt gezocht naar maximale combinatiemogelijkheden tussen functies.
2. Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal.
3. Afwentelen wordt voorkomen.

De NOVI is een dynamisch product dat zich aan nieuwe ontwikkelingen kan aanpassen, dit wordt gedaan door middel van monitoring. Het Rijk, provincies en gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van de NOVI. Omgevingsvisies van Rijk, provincies en gemeenten moeten waar nodig en mogelijk op elkaar aansluiten. In juni 2019 is het Ontwerp van de NOVI gepresenteerd. De definitieve NOVI is in september naar de Tweede Kamer gestuurd, waarna vaststelling van de eerste definitieve NOVI en bijbehorend uitvoeringsprogramma volgt.

(Ontwerp) Provinciale omgevingsvisie (POVI)

De ontwerp Provinciale Omgevingsvisie (POVI) van Utrecht heeft ter inzage gelegen. **De planning is dat Provinciale Staten de POVI in maart 2021 vaststellen.** De POVI bevat de integrale lange termijn ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving van de provincie Utrecht. Het uitgangspunt van de POVI is een adaptieve aanpak zodat op nieuwe ontwikkelingen en inzichten

kan worden ingespeeld. Door middel van zeven beleidsthema's met bijbehorende keuzes is richting gegeven aan de ontwikkeling en de bescherming van een gezonde en veilige leefomgeving. Met als doel dat de Provincie Utrecht in 2050 een gebied is:

- waarin stad en land gezond zijn;
 - door het inzetten op ontwikkeling van een groenblauwe en recreatieve structuur die robuust is, langs bestaande doorgaande waterlopen.
 - door het versterken van stad / land verbinding.
- die klimaatbestendig en waterrobuust is;
 - via een klimaatbestendige wateraanvoer.
 - door het benutten van het hydrologische systeem van de Utrechtse Heuvelrug om regenwater vast te houden en te infiltreren.
 - door het tegengaan van bodemdaling in 2030 met 50%.
 - door het uitbreiden van grondwaterwinningen met zoekgebieden drinkwaterwinning.
- waarin duurzame energie een plek heeft;
 - door in 2040 een energieneutrale provincie te zijn.
- met vitale steden en dorpen;
 - door op een duurzame wijze te accommoderen via binnenstedelijke en binnendorpse ontwikkeling.
 - door potentiële locaties voor integrale ontwikkeling wonen en werken rond knooppunten zoals Amersfoort Centraal, Amersfoort Schothort en Amersfoort Vathorst aan te wijzen.
 - door het opnemen van locaties als zoekrichting voor grootschalige integrale ontwikkeling wonen-werken-bereikbaarheid, zoals Vathorst West.
- die duurzaam, gezond en veilig bereikbaar is;
 - door het beter benutten van het spoor- en hoogwaardig OV-netwerk met aandacht voor het beter benutten van het hoofdwegennet en provinciale wegennet.
 - door verder ontwikkelmogelijkheden te benutten bij de twee belangrijkste multimodale knooppunten, Utrecht Centraal Station en Amersfoort Centraal Station.
- met een levend landschap, erfgoed en cultuur;
 - door onder andere het verzilveren van de uitzonderlijke universele waarden (genomineerd) UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en Neder-Germaanse Limes.
- die een toekomstbestendige natuur en landbouw heeft.
 - door bestaande natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland) te beschermen, verder te ontwikkelen en onderling beter te verbinden met grote natuursystemen.
 - door het stimuleren van de transitie naar duurzame landbouw.

De POVI bevat algemeen geldend beleid en specifiek beleid voor de verschillende delen van de provincie Utrecht. Het algemeen geldend beleid werkt door in het gebiedsgerichte beleid. Bij het ruimte zoeken voor opgaven geldt het principe 'inbreiding gaat voor uitbreiding'. Indien uitbreiding nodig is wordt gezocht naar grootschalige locaties waar nieuwe ontwikkelingen zich kunnen concentreren en combineren.

Samen met Regio Amersfoort en provincie Utrecht wordt een strategie ontwikkeld om de groei in goede banen te leiden. Om aan de verwachte groei te voldoen is er binnen de gehele regio tussen 2019 en 2040 behoefte aan 25.000 tot 29.000 woningen. Tot circa 2030 is er in de regio (volgens de nu bekende prognoses) voldoende ruimte om aan de woonbehoefte te voldoen. Voor de ontwikkeling na 2030 moeten nog keuzes worden gemaakt. Hiervoor wordt het Ontwikkelbeeld 2030-2040 voor de Regio Amersfoort opgesteld, daarnaast werken de Utrechtse gemeenten uit de Regio (gemeenten Amersfoort, Leusden, Soest, Bunschoten, Baarn, Woudenberg en Eemnes) aan een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie. Ter versterking van het stedelijk netwerk is de ontwikkeling van een HOV-lijn tussen Amersfoort en Utrecht Science Park voorzien en wordt het snelfietsnetwerk uitgebreid. Door in te zetten op herstructurering en verduurzaming en efficiënter ruimtegebruik op bestaande werklocaties wordt aan de aanvullende behoefte aan werklocaties voorzien tot 2030.

Naast te voorzien in de verwachte groei van inwoners en bijbehorende opgaven in het gebied wordt in het landelijk gebied van de regio ingezet op het realiseren van 150 hectare natuur in het natuurnetwerk en 870 hectare in de Groene contour binnen de Regio Amersfoort (paragraaf 5.2, pag. 136 ontwerp Omgevingsvisie provincie Utrecht).

Doelen en het beleid die vormgegeven zijn in de POVI, zijn omgezet in de Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening zijn regels gesteld indien er sprake is van een wettelijke taak of provinciaal belang. De Omgevingsverordening is gelijktijdig met de visie opgesteld.

3.2 Gezond, groen en slim groeien

In het coalitieakkoord 'Samen aan de slag voor duurzame groei 2018-2022' is afgesproken dat in deze bestuursperiode de Amersfoortse Omgevingsvisie wordt afgerond. In het proces om te komen tot de Omgevingsvisie staan de drie hoofdthema's uit het coalitieakkoord centraal: de groeiende stad, de duurzame stad en de inclusieve stad.

Breed vooronderzoek heeft geleid tot een eerste richting voor de omgevingsvisie. De kracht van Amersfoort is het stedelijk karakter in een groene setting, goed verbonden met de economische kerngebieden van Nederland. Door deze kwaliteiten heeft de stad van nature een grote aantrekkingskracht op mensen en bedrijven, zowel in het verleden als in de toekomst.

Voor Amersfoort is het vooral de vraag hoe de stad ruimte kan bieden voor groei én nog verder kan ontwikkelen als een aantrekkelijke stad waar ruimte is voor een gezond stedelijk leven. Tijdens de verschillende gesprekken met de stad werd het meest gesproken over een gezonde, groene, duurzame en vitale stad. Met daarbij de vraag of de stad kan doorgroeien naar een duurzame toekomst waar de leefkwaliteit verbetert terwijl deze tegelijkertijd toegankelijk blijft voor jong en oud en alle inkomensgroepen. Niet voor niets stelt het Coalitieakkoord 2018-2022 dat "Inclusiviteit, verduurzaming en de groei van de stad" de grootste opgaven zijn. Als leidraad voor de omgevingsvisie is daarom gekozen voor gezond, groen en slim groeien. Naast deze leidraad zijn in de bouwstenennotitie richtinggevende uitspraken gedaan voor de zeven hoofdthema's. Dit is verwerkt in het beoordelingskader voor het OER. Hiermee kan (mede) beoordeeld worden of het doel van de omgevingsvisie wordt behaald.

3.3 Vraagstukken voor de Omgevingsvisie

In de bouwstenennotitie zijn aan de hand van de opgaven voor zeven hoofdthema's de vraagstukken uitgewerkt waarop de omgevingsvisie een antwoord moet geven. Onderstaand zijn de vraagstukken per thema kort samengevat⁶.

Wonen

- Stad voor iedereen
- Voldoende passende woningen
- Levensloopbestendig
- Spreiding van kwetsbare groepen
- Aandacht voor gezonde leefomgeving

Werken

- Inclusief en vitaal
- Groei werkgelegenheid
- Voldoende werk voor praktisch opgeleiden
- Voldoende ruimte voor MKB
- Grootschalige bedrijven in Amersfoort of in de regio?

Samenleven: welzijn, vrije tijd en onderwijs

- Aantrekkelijke culturele, sport- en leisurevoorzieningen
- Maatschappelijke voorzieningen toegankelijk & binnen bereik
- Complementaire voorzieningen in Langs Eem en Spoor
- Broedplaatsen voor cultuur en talent

Verkeer en vervoer

- Ruimte voor de fiets, voetgangers en OV
- Stimuleren en ontmoeten
- Schonere auto's en deelmobiliteit
- Groei mobiliteit versus behoud leefbaarheid, verkeerveiligheid en bereikbaarheid
- Goede aansluiting op regionale en nationale netwerk.

Groen en openbare ruimte

- Voldoende straat-, wijk- en stadsgroen
- Groen laten meegroeien met groei stad
- Stille plekken
- Openbare ruimte slim inrichten en combineren
- Ontwikkelen groen-blauwe structuur in en om de stad
- Klimaatadaptief en energiezuinig

Duurzame stad

- Duurzaam groeien
- Ruimte voor duurzaamheidsmaatregelen
- Duurzame energie combineren met andere functies
- Duurzaamheidsmaatregelen versus beeldkwaliteit
- Goed gebruik van bodem en ondergrond
- Sluiten grondstofkringlopen

Landelijk gebied

- Ruimte voor agrariërs
- Verbeteren relatie boer – burgers – stad – buitengebied
- Functieverbreding als kans
- Verbeteren biodiversiteit
- Meer ruimte voor recreatie, natuur, klimaat en energie
- Transitie van de landbouw

⁶ Bron: Infographic Bouwstenennotitie.

4 Te onderzoeken alternatieven

Significante keuzes

Het doel van het OER is om de omgevingseffecten van de beleidsopgaven en mogelijke strategieën voor Amersfoort in beeld te brengen. Met behulp van de uitkomsten van het OER wordt uiteindelijk één strategie gekozen die in de omgevingsvisie wordt vastgelegd. In de voorbereidingsfase van het OER is verkend welke opgaven en mogelijke strategieën er zijn om de uitgangspunten van bouwstenennotitie te vertalen in de omgevingsvisie.

Speelveld te onderzoeken alternatieven

Een deel van de grote opgaven en vraagstukken voor de gemeente is kwantitatief en programmatisch, bijvoorbeeld de groei met 1.000 woningen per jaar en voldoende arbeidsplaatsen en de opwekking van duurzame energie.

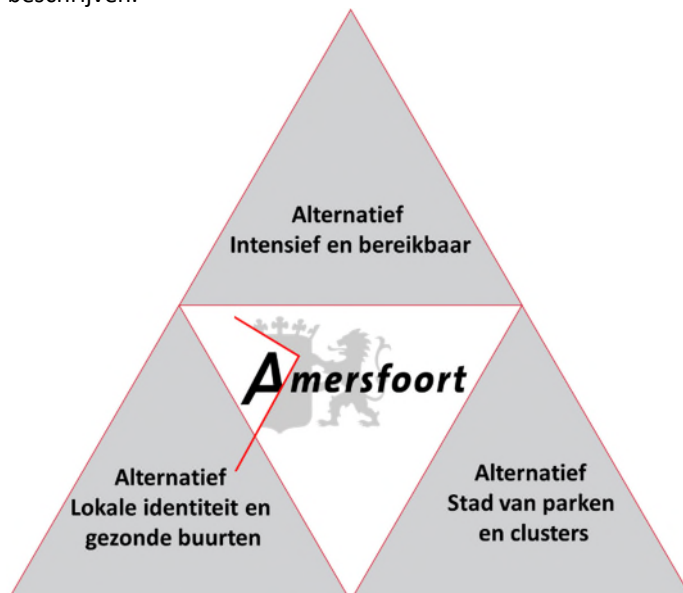
Andere opgaven zijn juist kwalitatief, zoals het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte ten behoeve van klimaatadaptatie en leefbaarheid, het versterken van de biodiversiteit, de mobiliteitstransitie en het bieden van de juiste woningen op de juiste plek.

Daarnaast ligt de keuze voor een aantal thema's al vast. Deze zijn niet onderscheidend en daarom niet apart benoemd in de drie verschillende alternatieven.

Naast de autonome ontwikkelingen zoals genoemd in paragraaf 5.3 gaat het o.a. om:

- Een klimaatbestendige stad,
- Inzet op levensloopbestendige wijken,
- Voor iedereen goed toegankelijke openbare ruimte,
- Hoge kwaliteit openbare ruimte bij nieuwe ontwikkelingen.

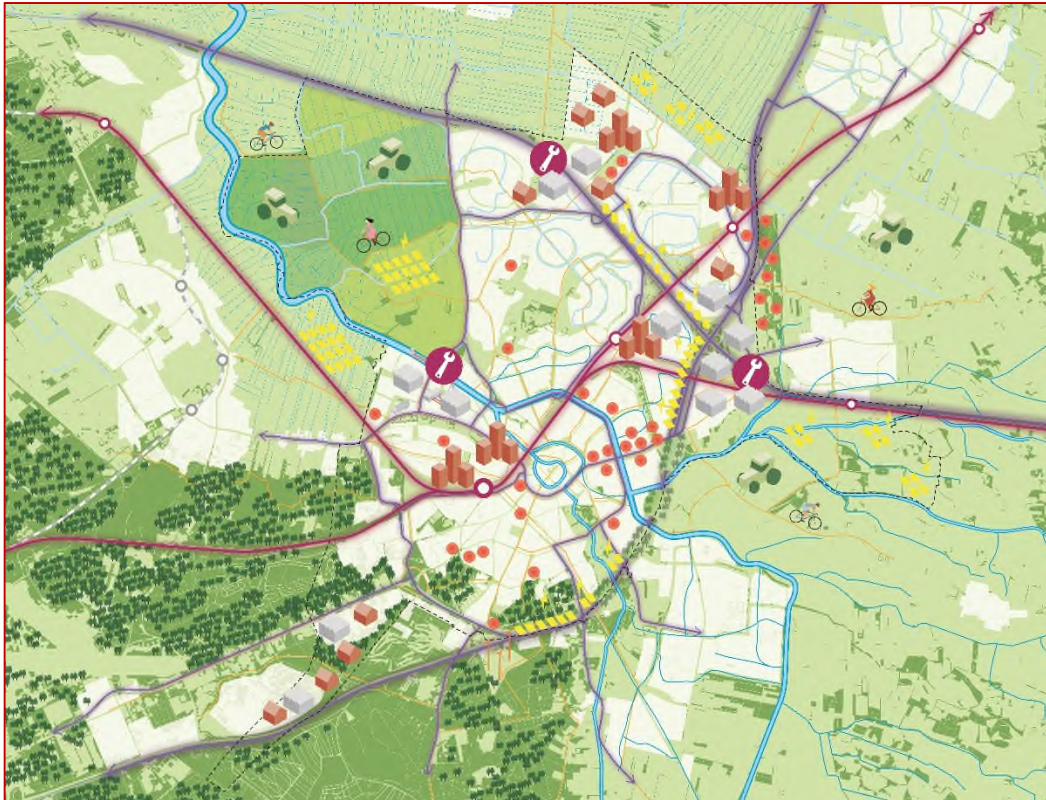
Op basis van een aantal mogelijke en samenhangende keuzes voor de thema's wonen, werken en mobiliteit zijn bij de andere thema's ontwikkelingsrichtingen benoemd die nader onderzocht worden in het OER. Dit is de basis voor drie alternatieven die de hoeken van het speelveld beschrijven.

Figuur 4.1 Drie alternatieven: de hoeken van het speelveld

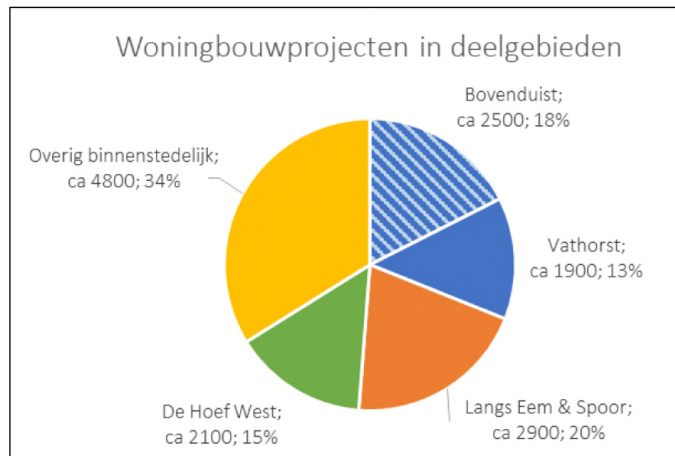
Uiteindelijk gaat het er niet om dat één van deze alternatieven wordt gekozen, maar dat het onderzoek in het OER deel A de informatie biedt om zorgvuldig een voorkeursalternatief samen te stellen uit de mogelijke strategieën. Onderstaand zijn de bouwstenen per alternatief nader toegelicht. De paragraaf sluit af met een overzicht van de alternatieven met de strategieën per thema.

4.1 Alternatief 1 Intensief en bereikbaar

Figuur 4.2: Alternatief Intensief en bereikbaar

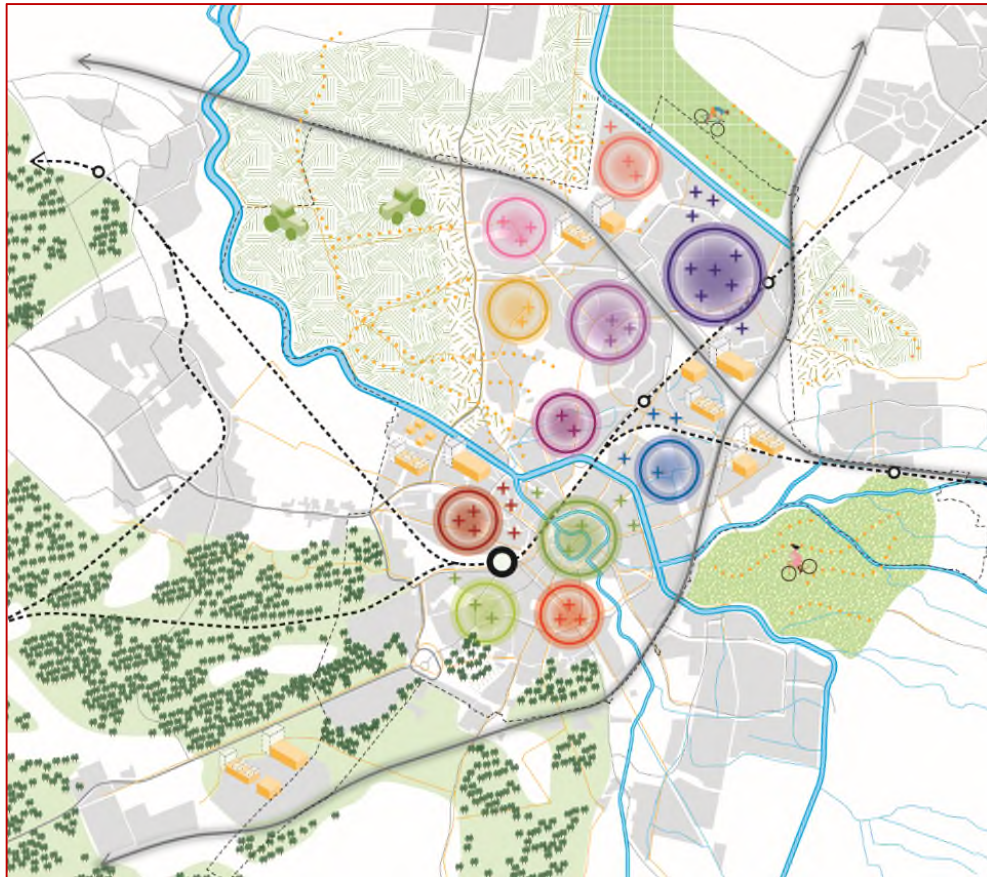
Dit alternatief bouwt grotendeels voort op de huidige koers van de stad door ruimte te bieden aan de programmatische opgave voor wonen, werken en duurzaamheid. Het programma wordt evenwichtig verspreid over alle gebieden. Delen van de stad worden compacter en stedelijker, maar het grootste deel van stad behoudt zijn suburbane en groenstedelijke kwaliteit gericht op een goede autobereikbaarheid. Ook al worden alle vervoerstypen gefaciliteerd, de auto blijft dominant. De programmatische opgave voor wonen (1.000 per jaar) wordt behaald door te bouwen op aangewezen locaties, te sturen op een goede mix van woningbouw categorieën en een evenwichtig verspreiding over de gebieden conform het Deltaplan wonen.

Figuur 4.3: Verdeling woningbouwopgave conform Deltaplan Wonen.

De werkgelegenheid wordt gestimuleerd behoud van bestaande bedrijventerreinen, het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen en door behoud van de wijkeconomie in de andere gebieden. Nieuwe kantoren zijn mogelijk op knooppuntlocaties. Grootschalige energieopwekking voor zon en wind in de stadsrand is mogelijk zoals opgenomen in het concept RES bod. In het landelijke gebied is er ontwikkelruimte voor de landbouw naast de andere functies in het buitengebied. Ingezet wordt op behoud van het recreatieve (mede)gebruik van het landelijke gebied.

4.2 Alternatief 2 Lokale identiteit & gezonde buurten

Figuur 4.4: Alternatief Lokale identiteit & gezonde buurten

Dit alternatief zet in op een gebiedsgerichte aanpak met behoud en verbetering van bestaande kwaliteiten en het verbeteren van de leefbaarheid en toekomstbestendigheid van de stad. Nieuwbouw van woningen wordt ingepast en afgestemd op het specifieke karakter van iedere Amersfoortse wijk. Dit betekent dat er minder intensief in de wijken wordt gebouwd en meer intensief in de sleutelprojecten. Om toch voldoende ruimte voor groei te hebben zijn nieuwe uitbreidingslocaties voor wonen niet uitgesloten. De fiets krijgt in dit scenario voorrang boven andere modaliteiten. Door intensivering groeit de werkgelegenheid op bestaande bedrijventerreinen en vindt zorgvuldig ruimtegebruik plaats. Er is geen ruimte voor grootschalige bedrijvigheid en voor nieuwe grootschalige kantoren. In de overige gebieden in de stad wordt ingezet op een groei van de wijk economie en meer functiemenging van wonen en werken. Er wordt geen ruimte geboden voor nieuwe bedrijventerreinen.

4.3 Alternatief 3 - Stad van parken en clusters

Figuur 4.5: Alternatief Stad van parken en clusters

Dit alternatief zet in op een hoogstedelijke ontwikkeling van Amersfoort. Amersfoort maakt een sprong naar een meer stedelijke leefomgeving met behoud **en versterking** van de aantrekkelijke groene leefkwaliteit. Dit vraagt om keuzes op het gebied van wonen, werken en mobiliteit. Op een beperkt aantal centraal gelegen ontwikkellocaties worden stedelijke woon/werkmilieus in hoge dichtheden gerealiseerd. De huidige bedrijventerreinen worden maximaal verdicht en geïntensiveerd. De Isselt Midden en de Hoef Oost transformeren naar stedelijke woon-werkgebieden. Een nieuw bedrijventerrein van beperkte omvang wordt gerealiseerd om uit te plaatsen bedrijven vanaf de Isselt en de Hoef Oost op te kunnen vangen. Voetganger- en OV-bereikbaarheid worden hier de belangrijkste modaliteiten waardoor er minder ruimte voor de auto gereserveerd hoeft te worden. In Amersfoort Zuid / Zuidoost wordt intensivering van kantoren mogelijk door de komst van HOV richting Science Park Utrecht. Zo wordt er verblijfsruimte gecreëerd en ontstaat er ruimte voor een stedelijke klimaatadaptieve groen-blauwe structuur. Energieopwekking zal kleinschalig **en in de stad** plaatsvinden door de inzet op geothermie en duurzame energiebesparing. Het landelijk gebied wordt ingericht en gebruikt als stedelijk uitloopgebied: de landbouw transformeert naar kringlooplandbouw.

4.4 Overzicht alternatieven

In de onderstaande tabel zijn de strategieën per alternatief opgenomen. Deze strategieën hebben betrekking op een aantal grote vraagstukken die in de bouwstenennotitie zijn opgenomen bij de zeven hoofdthema's. Op basis van een aantal mogelijke en samenhangende keuzes voor de thema's wonen, werken en mobiliteit zijn bij de andere thema's variabelen benoemd die nader onderzocht worden in het OER.

Tabel 4.1: Strategieën per alternatief

Parapluthema	Alternatief Intensief en bereikbaar	Alternatief Lokale identiteit & gezonde buurten	Alternatief stad van parken en clusters
Strategieën			
Wonen 	<ul style="list-style-type: none"> • Woningbouw op aangewezen locaties (conform Deltaplan Wonen) & evenwichtige spreiding over gebieden. • Op elke te ontwikkelen locatie sturen op: 35% sociale huur, 20% middensegment. • Woningdichtheid verschilt per locatie: hogere dichtheden in sleutelprojecten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Woningbouw op alle beschikbare en geschikte locaties. • Minder intensieve woningbouw in de wijken en meer intensief in sleutelprojecten (Langs Eem en Spoor, De Hoef-West, Vathorst en Vathorst Bovenduist) dichtheid en type afgestemd op woonmilieu en doelgroep per locatie. • Meer grondgebonden woningen • Nieuwe uitbreidingslocaties zijn niet uitgesloten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Woningbouw in hoge dichtheden in sleutelprojecten, t.w. Langs Eem en Spoor, De Hoef-West, Vathorst en Vathorst Bovenduist. Op deze locaties wordt het aantal woningen gemaximaliseerd. • Geen ontwikkeling (andere) buitenstedelijke uitbreidingslocaties.
Werken 	<ul style="list-style-type: none"> • Behoud bestaande bedrijventerreinen (De Brand, Isselt, De Hoef-oost, Vathorst, Calveen, De Wieken) • Nieuwe bedrijventerreinen: Vathorst Bovenduist en Vinkenhoef • Ruimte voor nieuwe grotere kantoren op knooppuntlocaties (Wagenwerkplaats, Trapezium, Nieuwe 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet op intensief ruimtegebruik bestaande bedrijventerreinen (hogere bouwen, clustering & herontwikkeling): De Brand, Isselt, De Hoef-oost, Vathorst Calveen, De Wieken. • Geen ruimte voor XXL bedrijvigheid, beperkt ruimte voor hogere 	<ul style="list-style-type: none"> • Bestaande bedrijventerreinen maximaal verdichten en intensiveren. • Maximaal mengen wonen en werken, stimuleren wijk economie. • Transformeren bestaande moderne-gemengde werklocaties de Isselt Midden en de Hoef Oost naar stedelijke werkmilieus met wonen en voorzieningen met

Parapluthema	Alternatief Intensief en bereikbaar	Alternatief Lokale identiteit & gezonde buurten	Alternatief stad van parken en clusters
	<p>Stad, Kop van Isselt)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoefkwartier transformeren naar gemengd wonen-werken met behoud van arbeidsplaatsen • Behoud wijkeconomie in overige gebieden. 	<p>milieucategorieën (Wieken Vinkenhoef).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen nieuw bedrijventerrein. • Geen ruimte voor grote nieuwe kantoren: focus op intensiveren en herontwikkeling. • Intensivering en groei wijkeconomie en functiemening in woon- en werkgebieden (o.a. Langs Eem en Spoor, Stichtse Rotonde, binnenstad) 	<p>behoud van werkgelegenheid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kleine nieuwe bedrijventerreinontwikkeling t.b.v. uit te plaatsen bedrijven Isselt / Hoef. • Alleen ruimte voor zwaardere, extensieve bedrijvigheid t.b.v. circulaire economie. • Overige nieuwe XXL bedrijven regionaal huisvesten. • Nieuwe kantoren alleen op knooppuntlocaties/HOV en bij de Stichtse Rotonde (i.c.m. HOV) • Leegkomende winkelgebieden/panden benutten voor wijkeconomie/maakindustrie.
<p>Bereikbaarheid</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruimte voor mix aan modaliteiten: bestaande ruimte voor de auto en auto parkeren blijft • Geen actieve mobiliteitstransitie in de bestaande wijken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Optimale fietsbereikbaarheid in alle gebieden van de stad. • Minder goede autobereikbaarheid stationsgebied en stadshart. • Een wegcategory waarbij 30km/u het uitgangspunt is. • Terugdringen behoefte aan parkeerplaatsen in bestaande wijken en bij nieuwe ontwikkelingen. • Inrichten autoluwe gebieden & terugdringen parkeerplaatsen in de wijken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voetganger-, fiets- en OV-bereikbaarheid staan in alle gebieden van de stad voorop. • Autovrije buurten bij nieuwe ontwikkelingen & parkeren op afstand in bestaande wijken ondersteund door HUBs en MaaS op strategische locaties.

Parapluthema	Alternatief Intensief en bereikbaar	Alternatief Lokale identiteit & gezonde buurten	Alternatief stad van parken en clusters
Samenleven 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzetten op langer thuiswonen voor ouderen. • Geen actieve sturing op locaties woonzorgcomplexen voor kwetsbare groepen. • Behoud en versterking huidige museale aanbod en theater- en muziekpodia. • Evenementen met een lokale en regionale uitstraling 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe wijkgebonden woonzorg-complexen voor ouderen nabij bestaande (zorg)voorzieningen (doorstroming bevorderen) • Spreiding woonzorgcomplexen voor kwetsbare groepen over de wijken in de stad • Passende sportvoorzieningen in alle wijken voor iedereen dichtbij (op fietsafstand) • Theater en muziekpodia geclusterd in twee cultuurkwartieren • Culturele centra in de wijken • Broedplaatsen in vrijkomende gebouwen (erfgoed) • Amersfoortse evenementen met landelijke uitstraling 	<ul style="list-style-type: none"> • Clusteren van grote woonzorgvoorzieningen • Clustering sportvoorzieningen: intensief en multifunctioneel gebruikt. • Groei culturele voorzieningen • Broedplaatsen in omgeving cultuurkwartieren. • Groot centraal theaterpodium • Amersfoort StadsmuseumNL en hoogwaardige museale invulling Rietveldpaviljoen • Landelijke evenementen passend bij Amersfoort.
Groen en openbare ruimte 	<ul style="list-style-type: none"> • Behoud bestaande groenblauwe structuren in de wijken en de stad. Inrichting staat vooral ten dienste van inwoners (trapveldjes, hondenuitlaten, sporten). 	<ul style="list-style-type: none"> • Wijkgerichte aanpak en programma's om de openbare ruimte te verbeteren waarin leefbaarheid, klimaatadaptatie, ruimte voor verblijven en biodiversiteit centraal staan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteitsverbetering in de bestaande wijken: herinrichting van ruimte voor (auto)verkeer naar ruimte voor klimaat, groen en verblijven. • Versterken grote robuuste groenblauwe gebieden en verbindingzones in en buiten de stad.
Duurzame stad 	<ul style="list-style-type: none"> • Grootschalige opwekking van zonne- en windenergie bij stadsranden in Eemvallei en Gelderse vallei (concept RES) 	<ul style="list-style-type: none"> • Energietransitie binnen bestaand stedelijk gebied door kansen te benutten in wijkgerichte programma's, warmtenetten en zon op daken, parkeerterreinen en in 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet op geothermie, energiebesparing en –opwek ('no regret' maatregelen). • Geen grootschalige energie-opwekking van zon- en windenergie in het buitengebied.

Parapluthema	Alternatief Intensief en bereikbaar	Alternatief Lokale identiteit & gezonde buurten	Alternatief stad van parken en clusters
	<ul style="list-style-type: none"> Energiezuinig bouwen volgens bouwbesluit (BENG). 	<ul style="list-style-type: none"> geluidschermen langs de snelwegen. Geen grootschalige energie-opwekking (zon&wind) in het buitengebied. Energieneutraal bouwen 	<ul style="list-style-type: none"> Energieleverend bouwen.
Landelijk gebied 	<ul style="list-style-type: none"> Multifunctioneel buitengebied inclusief ruimte voor ontwikkeling van de bestaande landbouwbedrijven Ruimte voor herontwikkeling van bestaande erven en in de stadsranden voor wonen, werken, voorzieningen en recreatie. Optimalisatie recreatieve uitloopgebieden & bescherming biodiversiteit in natuurgebieden. 	<ul style="list-style-type: none"> Concentratie en ontwikkeling van landbouw in agrarisch kerngebied Hoogland-west. Buiten agrarisch kerngebied inzet op functiemenging van recreatie, landbouw en natuur. 	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkeling buitengebied als recreatief uitloopgebied voor de stad. Uitbreiden en versterken recreatieve en groene verbindingen tussen stad-land en regio. Transformatie naar kringlooplandbouw: geen ruimte voor schaalvergroting en intensivering.

5 Aanpak van het OER

5.1 Divergeren en convergeren

Zoals in paragraaf 2.3 is beschreven wordt het OER in drie fasen opgesteld:

- een voorbereidingsfase met als resultaat de NRD,
- een onderzoeksfase met als resultaat het OER deel A, en
- een keuzefase met als resultaat het OER deel B.

Deze aanpak volgt het stramien van divergeren en convergeren dat in het visievormingsproces centraal staat: in de voorbereiding worden mogelijkheden verkend, die vervolgens worden onderzocht om te convergeren naar een voorkeursalternatief in de keuzefase.

Vorbereidingsfase: bepalen beoordelingskader en verkennen van strategieën (NRD)

In de voorbereiding van deze NRD zijn twee belangrijke stappen gezet voor het OER-onderzoek: het bepalen van het beoordelingskader en het ontwikkelen van alternatieven.

Beoordelingskader met kernwaarden

Uit de gekozen leidraad voor de omgevingsvisie (gezond, groen en slim groeien), de hoofdthema's uit de bouwstenennotitie en de kaders uit bestaand lokaal, provinciaal en nationaal beleid zijn de kernwaarden van de fysieke leefomgeving gedestilleerd, die voor de Omgevingsvisie Amersfoort van belang zijn. Deze kernwaarden vertegenwoordigen het omgevingsbelang en vormen daarom het beoordelingskader voor het OER. In totaal zijn 43 kernwaarden gedefinieerd. Ze zijn elk gedefinieerd aan de hand van de relevante grens- en streefwaarden en de beweging die de omgevingsvisie moet bewerkstelligen. Daardoor biedt een beoordeling aan de hand van deze kernwaarden inzicht in zowel de impact op de fysieke leefomgeving, als het doelbereik van de omgevingsvisie.

Figuur 5.1: Van leidraad en vraagstukken naar een beoordelingskader in **dertien** thema's.

De kernwaarden zijn vervolgens gebundeld tot 13 thema's om te komen tot het beoordelingskader dat in paragraaf 5.2 is opgenomen. De zeven hoofdthema's uit de bouwstenennotitie, waarop vraagstukken zijn geformuleerd, zijn in deze 13 beoordelingsthema's opgenomen. De benaming van de hoofdthema's is licht gewijzigd ("Bereikbaarheid" en "Openbare ruimte" vervangen "Verkeer en vervoer" en "Groen en openbare ruimte") en is aangevuld met de thema's "Gezondheid", "Ondergrond", "Natuurlijk systeem" en "Erfgoed" om de gehele fysieke leefomgeving te kunnen meewegen in het OER. "Slim ruimtegebruik" is als 13^e thema toegevoegd. Dit is een atypisch thema, omdat het niet gaat over inhoudelijke aspecten van de fysieke leefomgeving, maar om afwegingsprincipes, die volgen uit bijvoorbeeld de Omgevingswet, de NOVI of de POVI.

Te onderzoeken alternatieven

Parallel aan het bepalen van het beoordelingskader is verkend welke strategieën er mogelijk zijn om de vraagstukken voor de Omgevingsvisie te beantwoorden. Per hoofdthema uit de bouwstenennotitie zijn de mogelijke keuzerichtingen in beeld gebracht. De bij elkaar passende strategieën zijn vervolgens samengebracht in alternatieven. Dit heeft drie alternatieven opgeleverd die gezamenlijk de hoeken van het speelveld beschrijven. Deze zijn in paragraaf 4.3 en 4.4 opgenomen en vormen de input voor het OER-onderzoek. De alternatieven hebben tot doel om het spectrum van de keuzemogelijkheden binnen Amersfoort in beeld te brengen.

Onderzoeksfase: beoordelen van alternatieven en opstellen foto van de leefomgeving (OER deel A)

In het OER deel A worden de alternatieven beoordeeld op hun impact op de fysieke leefomgeving. Dit wordt gedaan met behulp van het beoordelingskader. Er wordt gebruik gemaakt van reeds beschikbare informatie, expert judgement en (waar nodig) nadere analyses. De beoordelingsmethode en voorgenomen wijze van visualisatie zijn opgenomen in paragraaf 5.4 en de kernwaarden waarop wordt beoordeeld in paragraaf 5.2. Dit levert een overzicht op van de positieve en negatieve gevolgen per thema van verschillende strategieën. Ook worden de kansen en risico's voor de kernwaarden in beeld gebracht.

In deze fase wordt ook de foto van de leefomgeving opgesteld. Hierin wordt van elk van de thema's uit het beoordelingskader op hoofdlijnen beschreven hoe de gemeente Amersfoort er nu voor staat en welke impact trends en (autonome) ontwikkelingen hierop naar verwachting zullen hebben. In de foto wordt vooruitgekeken naar 2030. Waar relevant wordt ook een doorkijk naar 2040 gegeven.

Keuzefase: naar een voorkeursalternatief (OER deel B)

Het visievormingsproces wordt doorlopen met interne en externe stakeholders, zoals de gemeenteraad en bewoners. Vervolgens wordt het OER deel A uitgewerkt, dit biedt inzicht in de gevolgen van keuzes. Daarna wordt toegewerkt naar een voorkeursalternatief voor de ontwerp omgevingsvisie. Dit voorkeursalternatief wordt met de gemeenteraad en de stad besproken en vervolgens in het OER deel B nog eens onderzocht. Hieruit volgt bijvoorbeeld welke optimalisaties nog mogelijk zijn en op welke wijze het omgevingsbelang kan worden betrokken bij de besluitvorming over plannen en programma's die uitvoering geven aan de omgevingsvisie.

Monitoring

De omgevingsvisie is de basis voor de ontwikkeling van Amersfoort in de komende decennia en zal met de stad mee veranderen. Met het OER wordt de basis gelegd om deze dynamiek te

ondersteunen vanuit het omgevingsbelang. Met behulp van monitoring kan de gemeente in de komende jaren eenvoudig bijsturen en bijvoorbeeld de omgevingsvisie actualiseren aan de behoeften en omstandigheden van de toekomst. In het OER deel B worden de belangrijkste onzekerheden en risico's voor de omgevingsvisie bepaald en wordt beschreven welke kernwaarden vragen om monitoring. Dit wordt verwerkt in een aanzet voor monitoring en evaluatie van de omgevingsvisie en het OER.

5.2 Beoordelingskader

In de onderstaande tabel zijn per beoordelingsthema de kernwaarden opgenomen waarop de impact van de alternatieven in het OER wordt beoordeeld. In deze kernwaarden zijn bestaande beleidskaders vervat, zowel vanuit landelijk, provinciaal als lokaal beleid. De kernwaarde *duurzame landbouw* volgt bijvoorbeeld uit de Landbouwvisie van de Minister van LNV en de provinciale omgevingsvisie. De kernwaarden binnen het thema *Wonen* zijn beschreven in het Deltaplan wonen van de gemeente Amersfoort, maar sluiten ook aan bij regionale, provinciale en landelijke afspraken en beleidsstukken. Zoals in de vorige paragraaf is beschreven, is het thema *Slim ruimtegebruik* een atypisch thema, dat afwegingsprincipes bevat waaraan getoetst wordt.

Kernwaarden per beoordelingsthema

Per kernwaarde is de gewenste beweging, de ondergrens en de streefwaarde (indien relevant) beschreven als hulpmiddel bij de beoordeling:

- De gewenste beweging beschrijft het effect dat de omgevingsvisie moet hebben op de kernwaarde;
- De ondergrens is de minimale grens die geborgd moet blijven;
- De streefwaarde is de optimaal gewenste situatie. De streefwaarde is niet voor alle kernwaarden gedefinieerd (aangeduid als niet van toepassing: n.v.t.). Bij deze kernwaarden is er geen concreet plafond te bepalen of is deze lastig te toetsen. De ambitie wordt in die gevallen voldoende beschreven door de gewenste beweging.

De wijze waarop de kernwaarden worden gebruikt voor de beoordeling in het OER is in paragraaf 5.4 beschreven.

Tabel 5.1: Beoordelingskader OER Omgevingsvisie Amersfoort

Beoordelings-thema	Kernwaarde	Bandbreedte	Invulling
	Gezonde woningmarkt	<i>Gewenste beweging</i>	Verbeteren van de afstemming van het woningaanbod op de vraag.
		<i>Ondergrens</i>	Autonome situatie
		<i>Streefwaarde</i>	Een groei van 1.000 woningen per jaar. Op korte termijn zijn grotere aantallen gewenst.
	Inclusieve woningmarkt	<i>Gewenste beweging</i>	Betaalbare woningen voor lage en middeninkomens en meer woningen beschikbaar voor kwetsbare doelgroepen.
		<i>Ondergrens</i>	Van de nieuwe woningen is 35% sociale huur en 20% in het middensegment.
		<i>Streefwaarde</i>	n.v.t.
	Diverse woningmarkt	<i>Gewenste beweging</i>	Een grotere diversiteit van woningmilieus en woningtypen, passend bij de verschillende behoeften en leefstijlen die er zijn.
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie

Beoordelings-thema	Kernwaarde	Bandbreedte	Invulling
	Leefbaarheid bestaande wijken	<i>Streefwaarde</i>	n.v.t.
		<i>Gewenste beweging</i>	Het behoud en waar nodig versterken van (woon)kwaliteiten in de wijk
		<i>Ondergrens</i>	Woningbouw in bestaande wijken gebeurt wijkgericht: het leidt tot verbetering van leefbaarheid en woonaantrekkelijkheid, speelt waar mogelijk in op de verhuisbehoefte van wijkbewoners en draagt bij aan diversiteit in bewonerssamenstelling
		<i>Streefwaarde</i>	Woningbouw die (meer) bijdraagt aan leefbaarheid en woonaantrekkelijkheid
Werken 	Kwaliteit werklocaties	<i>Gewenste beweging</i>	Verbeteren van de kwaliteit van bestaande werklocaties (o.a. vitaliteit, bereikbaarheid, duurzaamheid).
		<i>Ondergrens</i>	Huidige vitaliteit
		<i>Streefwaarde</i>	Voldoende kwalitatief hoogwaardige werklocaties.
	Werkgelegenheid (kwantitatief)	<i>Gewenste beweging</i>	Groei aantal banen per hoofd van de beroepsbevolking. Versterken van de kwalitatieve aansluiting van de werkgelegenheid op de beroepsbevolking.
		<i>Ondergrens</i>	Woonwerkbalans (ratio van ca. 0,85) handhaven bij groei van de beroepsbevolking.
		<i>Streefwaarde</i>	Een baan voor iedereen die kan en wil werken.
	Werkgelegenheid (kwalitatief)	<i>Gewenste beweging</i>	Groei omvang bedrijfsruimtegebruik faciliteren.
		<i>Ondergrens</i>	Huidige omvang bedrijfsruimtegebruik.
		<i>Streefwaarde</i>	Potentiele groei bedrijfsruimtegebruik opgevangen.
	Kenniseconomie	<i>Gewenste beweging</i>	Ruimtelijk faciliteren van start-up klimaat en initiatieven tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Stimuleren van innovaties in nieuwe economische sectoren, waaronder de circulaire economie en duurzame mobiliteit. Blijven afstemmen van het onderwijsaanbod op de vraag.
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie
		<i>Streefwaarde</i>	n.v.t.
	Winkelgebieden	<i>Gewenste beweging</i>	Compacte maar complete centra, passend bij de verzorgingsfunctie. Een toekomstbestendige binnenstad.
		<i>Ondergrens</i>	Geen toename van leegstand, geen nieuwe detailhandelslocaties buiten de bestaande concentraties
		<i>Streefwaarde</i>	Ruimte geven aan innovaties van winkelgebieden in de vorm van stadverzorgende bedrijvigheid, ambachten en flexibele werkconcepten.
Samenleven 	Sociale inclusiviteit	<i>Gewenste beweging</i>	Iedereen telt mee, doet zoveel mogelijke mee en kan eigen regie voeren op het leven.
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie
		<i>Streefwaarde</i>	n.v.t.
	Voorzieningenniveau	<i>Gewenste beweging</i>	De ruimte voor en het aanbod van voorzieningen groeien mee met de groei van de stad.
		<i>Ondergrens</i>	Het voorzieningenniveau blijft op peil.
		<i>Streefwaarde</i>	Aanwezigheid van zorg/welzijnsvoorzieningen op wijkniveau, bij voorkeur bij elkaar. Voldoende voorzieningen voor leisure (sport, recreatie en cultuur) & onderwijs.
	Kwaliteit van voorzieningen	<i>Gewenste beweging</i>	Voorzieningen zijn aantrekkelijk, toegankelijk en bereikbaar voor de doelgroepen en nodige uit tot ontmoeten

Beoordelings-thema	Kernwaarde	Bandbreedte	Invulling	
Bereikbaarheid 		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie	
		<i>Streefwaarde</i>	n.v.t.	
	Toegankelijkheid mobiliteit		<i>Gewenste beweging</i>	Een duurzame benadering van mobiliteit waarbij een bewuste keuze wordt gemaakt voor een passend vervoermiddel bij een verplaatsing. Hierbij worden de gebruiksmogelijkheden voor de fiets en het openbaar vervoer vergroot vanuit het oogpunt van duurzaamheid en leefbaarheid.
			<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie
			<i>Streefwaarde</i>	Een toegankelijke, leefbare en veilige stad voor iedereen waarbij bewoners, werknemers en bezoekers van de stad een passende duurzame vervoerswijze kiezen.
			<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie
	Autobereikbaarheid		<i>Gewenste beweging</i>	Faciliteren van bezoekers en bewoners om snel in en uit de stad te komen over logische routes. De verkeersstromen van doorgaand verkeer en bestemmingsverkeer scheiden.
			<i>Ondergrens</i>	Logische routes voor de bereikbaarheid van de stad.
			<i>Streefwaarde</i>	Doorstroming en reistijd voor de auto op de wegen in Amersfoort is in 2030 minimaal op hetzelfde niveau als in 2012. Doorgaand verkeer door de stad aantrekkelijke alternatieve routes bieden via daarvoor geschikte infrastructuur. Ingezet wordt op spreiding van de reismomenten, waardoor reistijd in spitsuren op gebiedsontsluitingswegen maximaal 2x de reguliere reistijd bedraagt.
			<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie
	Fietsbereikbaarheid		<i>Gewenste beweging</i>	Verbeteren (snel)fietsroutes waardoor de fiets als vervoermiddel binnen de stad in binnen de regio een goed alternatief is voor de auto. Verbeteren faciliteiten voor fietsen en "fietsachtigen" zoals elektrische fietsen, steps, speed pedelecs.
			<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie
			<i>Streefwaarde</i>	Goed fijnmazig fietsnetwerk in de stad en verbonden met het regionale fietsnetwerk: toegankelijk, samenhangend, direct, aantrekkelijk, veilig en comfortabel, waarbij rekening gehouden wordt met een diversiteit aan snelheden.
			<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie
OV-bereikbaarheid		<i>Gewenste beweging</i>	Het OV als vervoermiddel een duurzaam en aantrekkelijk alternatief te laten zijn voor een reis. Versterken OV-knooppunten en verbeteren van de kwaliteit van het OV-netwerk. Beter benutten van het bestaande OV-netwerk. HUBs creëren, waardoor de start en het vervolg van de reis gefaciliteerd wordt door middel van deelmobiliteit, de fiets of wandelpaden.	
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie	
		<i>Streefwaarde</i>	Binnen een straal van 600 meter is er een goed bereikbaar OV startpunt. Een goed totaalproduct van openbaar vervoer met knooppunten waar een goede overstap wordt geboden voor alle modaliteiten. Routes waar de bus rijdt hebben betrouwbare reistijden.	
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie	
Modaliteitsverdeling		<i>Gewenste beweging</i>	Stimuleren lopen, fiets en OV voor verplaatsingen. Hiermee het aandeel van deze modaliteitsvormen ten opzichte van de auto te vergroten en de groeiende modaliteitsvraag op te vangen.	
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie	

Beoordelings-thema	Kernwaarde	Bandbreedte	Invulling
		<i>Streefwaarde</i>	Tussen 2020 en 2030 aandeel fiets tussen de 4 en 8% omhoog voor verplaatsingen tot 7,5 km. Tussen 2020 en 2030 aandeel fiets tussen de 5 en 10% omhoog voor verplaatsingen tussen 7,5 en 15 km. Tussen 2020 en 2030 moet het aandeel OV in de regionale mobiliteit met 5 tot 10% omhoog.
Openbare ruimte 	Beschikbaarheid groen	<i>Gewenste beweging</i>	Vergroening en ontstening. Meer bruikbaar groen in de woonomgeving. Meer schaduw en koele plekken.
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie
		<i>Streefwaarde</i>	Iedere Amersfoorter heeft bruikbaar buurtgroen dat te voet bereikbaar is en stadsgroen binnen 10 minuten fietsen. Minimaal 50% van de meest gebruikte looproutes is voorzien van schaduw tussen 12:00 en 16:00 uur (in lente en zomer).
	Efficiënte & verkeersveilige verkeersruimte	<i>Gewenste beweging</i>	Leefbaarheid, verkeersveiligheid en ruimtelijke kwaliteit verbeteren. Bereikbaarheid en leefbaarheid in evenwicht brengen bij parkeerregulering. Terugdringen autobezit in de stad door onder meer deelautoconcepten en MaaS (Mobility as a Service) effectief te implementeren en door het aanbieden van goede alternatieven voor de auto.
		<i>Ondergrens</i>	Eenduidige weginrichting conform de principes van Duurzaam Veilig met ruimte voor nieuwe verkeersdeelnemers.
		<i>Streefwaarde</i>	In 2030 zijn er geen black spots en is het aantal ongevallen onder het niveau van 2007. Het gebruik van deelmobiliteit is omarmd.
	Kwaliteit groen	<i>Gewenste beweging</i>	Gevarieerde inrichting en beheer van groene ruimte voor gebruik en natuur. Een grotere bijdrage van groen aan natuur, gebruik, milieu en klimaat, cultuurhistorie en stedelijke identiteit.
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie
		<i>Streefwaarde</i>	Groen draagt optimaal bij aan leefbaarheid, klimaat en biodiversiteit.
	Aantrekkelijke verblijfsruimte	<i>Gewenste beweging</i>	De openbare ruimte nodigt verschillende doelgroepen uit om te verblijven en ontmoeten.
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie, verblijfsruimte veroorzaakt geen overlast.
		<i>Streefwaarde</i>	N.v.t.
Klimaatadaptatie 	Hittebestendige buitenruimte	<i>Gewenste beweging</i>	Afname stedelijk hitte-eiland effect. Minder stijging van de gevoelstemperatuur en minder risico's voor de gezondheid.
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie
		<i>Streefwaarde</i>	Altijd binnen een straal van 500 meter een koelere plek bereikbaar.
	Waterbergend vermogen	<i>Gewenste beweging</i>	Verbetering verhouding groen- verhard oppervlak. Afname verstening. Geen schade aan vitale functies, en verhoogde aanleg van gebouwen.
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie
		<i>Streefwaarde</i>	Geen schade door extreme neerslag, water op straat of afstroming van water.
	Waterkwantiteit	<i>Gewenste beweging</i>	Voorkomen en beheersen van risico's van wateroverlast en droogte. Grondgebruik en watersysteem op elkaar afstemmen. Met de keuze voor groen wordt rekening gehouden met langdurige droogteperiodes.

Beoordelings-thema	Kernwaarde	Bandbreedte	Invulling	
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie	
		<i>Streefwaarde</i>	Geen schade aan natuur en beplanting door vernatting of verdroging.	
	Waterkwaliteit	<i>Gewenste beweging</i>	Verbeteren van de waterkwaliteit.	
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie	
		<i>Streefwaarde</i>	Waterkwaliteit overall goed	
Gezondheid 	Gezondheidsbevordering	<i>Gewenste beweging</i>	De omgeving en in het bijzonder de openbare ruimte moet uitnodigen tot een gezonde leefstijl, sport, beweging, ontmoeting en levendigheid.	
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie	
		<i>Streefwaarde</i>	n.v.t.	
	Luchtkwaliteit	<i>Gewenste beweging</i>	Reduceren luchtverontreiniging	
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie	
		<i>Streefwaarde</i>	WHO-advieswaarden	
	Geluidhinder	<i>Gewenste beweging</i>	Terugdringen van ernstige geluidshinder en slaapverstoring.	
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie	
		<i>Streefwaarde</i>	WHO-advieswaarden	
	Omgevingsveiligheid	<i>Gewenste beweging</i>	Terugdringen van fysieke veiligheidsrisico's.	
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie	
		<i>Streefwaarde</i>	Aanvaardbaar veiligheidsrisico.	
	Geurhinder	<i>Gewenste beweging</i>	Verminderen geurhinderbronnen	
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie	
		<i>Streefwaarde</i>	Afwezigheid geurhinderklachten	
	Ondergrond 	Ondergronds ruimtegebruik	<i>Gewenste beweging</i>	Verbeteren van de ordening van de ondergrond
			<i>Ondergrens</i>	Geen nieuwe conflicten tussen ondergronds ruimtevrage functies.
			<i>Streefwaarde</i>	Slim en zuinig gebruik van de ondergrondse ruimte
Bodemkwaliteit		<i>Gewenste beweging</i>	Betere afstemming van gebruik op lokale bodemkwaliteit. Verbeteren van de ecologische bodemkwaliteit.	
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie, geen nieuwe bodemverontreinigingen.	
		<i>Streefwaarde</i>	Alle historische bodemverontreinigingen zijn gesaneerd of zijn beheersbaar.	
Bodemgebruik		<i>Gewenste beweging</i>	Verbeteren van de afstemming van het ruimtegebruik op de ondergrond.	
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie	
		<i>Streefwaarde</i>	Evenwichtige toedeling van functies afgestemd op de ondergrond.	
Natuurlijk systeem 	Verbetering biodiversiteit	<i>Gewenste beweging</i>	Versterken van de biodiversiteit en bouwen met zorg voor de biodiversiteit. Verminderen van de aanwezigheid van exoten.	
		<i>Ondergrens</i>	Behoud van de huidige biodiversiteit en voldoen aan de Wet natuurbescherming.	
		<i>Streefwaarde</i>	Duurzame populaties van kenmerkende plant- en diersoorten. Geen uitheemse soorten die de biodiversiteit bedreigen.	
	Groen netwerk	<i>Gewenste beweging</i>	Vergroten en beter verbinden van de samenhangende groenstructuur, verbeteren van het natuurnetwerk.	
		<i>Ondergrens</i>	Een aaneengesloten natuurnetwerk, in en om de stad	
		<i>Streefwaarde</i>	Een goed functionerende ecologische structuur die aansluit op het NatuurNetwerk Nederland.	

Beoordelings-thema	Kernwaarde	Bandbreedte	Invulling
 Duurzame stad	Circulariteit	<i>Gewenste beweging</i>	Toename van afvalpreventie, verbeteren van afvalscheiding, toename van hergebruik en nuttige toepassing van afval
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie aanbod restafval.
		<i>Streefwaarde</i>	Een afvalloze stad
	CO ₂ -neutraal	<i>Gewenste beweging</i>	Aardgasvrije wijken en bedrijventerreinen. Afname van de CO ₂ -uitstoot.
		<i>Ondergrens</i>	Energiebesparing gebouwde omgeving en bedrijven 30% t.o.v. 1990.
		<i>Streefwaarde</i>	Een CO ₂ -neutrale stad.
	Emissievrije mobiliteit	<i>Gewenste beweging</i>	Toename elektrisch vervoer.
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie
		<i>Streefwaarde</i>	Zero emissie openbaar vervoer. Binnen een straal van 200 meter is een oplaadpunt voor elektrische auto's.
	Duurzame energieopwekking	<i>Gewenste beweging</i>	Toename aandeel duurzaam opgewekte energie.
		<i>Ondergrens</i>	Aandeel duurzame energieopwekking 30%.
		<i>Streefwaarde</i>	50% duurzame energieopwekking in 2030.
 Erfgoed	Archeologie	<i>Gewenste beweging</i>	Rekening houden met bodemarchief bij grondroerende werkzaamheden/inrichtingsplannen.
		<i>Ondergrens</i>	Behoud van het bodemarchief (in/ex situ).
		<i>Streefwaarde</i>	n.v.t.
	Cultuurhistorie	<i>Gewenste beweging</i>	Versterken van erfgoed voor profilering van de stedelijke identiteit. Versterken van de monumentale kernkwaliteiten van de stad. Behoud door ontwikkeling.
		<i>Ondergrens</i>	Behoud van cultuurhistorische waarden en kwaliteiten. Behoud van monumenten.
		<i>Streefwaarde</i>	n.v.t.
 Landelijk gebied	Kwaliteit landschap	<i>Gewenste beweging</i>	Versterken van erfgoed voor profilering van de landschappelijke identiteit. Verhogen van de kwaliteit en belevingswaarde van het landschap.
		<i>Ondergrens</i>	Behoud van landschappelijke waarden en kwaliteiten.
		<i>Streefwaarde</i>	n.v.t.
	Duurzame landbouw	<i>Gewenste beweging</i>	Ondersteunen van de landbouwtransitie naar een duurzame, natuurinclusieve en toekomstbestendige vorm van landbouw
		<i>Ondergrens</i>	Huidige situatie
		<i>Streefwaarde</i>	Kringlooplandbouw zonder blijvende impact op het natuurlijk systeem.

Afwegingsprincipes slim ruimtegebruik

Vanuit de bouwstenennotitie en de nationale en provinciale omgevingsvisies en andere beleid en regelgeving zijn relevante afwegingsprincipes ondergebracht in het thema *slim ruimtegebruik*.

De volgende drie afwegingsprincipes worden in de NOVI gesteld⁷:

1. Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies. Er wordt gezocht naar maximale combinatiemogelijkheden tussen functies.
2. Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal.
3. Afwentelen wordt voorkomen.

⁷ De drie principes worden op <https://www.ontwerpnovi.nl/richting+geven+op+prioriteiten/> toegelicht.

Principe 1 wordt vertaald in een kernwaarde *meervoudig ruimtegebruik*. Hierin worden ook, vanuit de bouwstenennotitie, het bevorderen van slim en zuinig ruimtegebruik van de beschikbare ruimte en de voor Amersfoort noodzakelijke toename van meervoudig gebruik van de ruimte meegewogen.

Principe 2 beschrijft de essentie van het visievormingsproces. Het OER en in het bijzonder de foto van de leefomgeving vormen hier als instrument een vitale rol in. Het is daarom niet noodzakelijk om dit principe als kernwaarde mee te wegen.

Principe 3 omvat verscheidene beginselen, zoals het voorkomen van afwenteling naar tijd en plaats, het preventie- en verzorgingsbeginsel en het bestrijden van vervuiling bij de bron. Dit sluit nauw aan op verschillende onderwerpen die in de Europese m.e.r.-richtlijn worden behandeld. Deze schrijft onder andere voor dat de (on)omkeerbaarheid en het grensoverschrijdende karakter van effecten moeten worden meegewogen bij de beoordeling van besluiten. Deze aspecten worden samen vevat in de kernwaarde *voorkomen van afwenteling*.

De POVI bevat het principe 'inbreiding gaat voor uitbreiding'. Indien uitbreiding nodig is wordt gezocht naar grootschalige locaties waar nieuwe ontwikkelingen zich kunnen concentreren en combineren. De Ladder voor duurzame verstedelijking, opgenomen in het Besluit ruimtelijke ordening, onderschrijft dit principe, dat ook in de Omgevingswet is opgenomen. Dit wordt samengebracht in een kernwaarde *zorgvuldig ruimtegebruik*. Dit betreft vooral de omvang van bestaand bebouwd gebied betreft in tegenstelling tot het gebruik per locatie, dat aan de hand van de kernwaarde *meervoudig ruimtegebruik* wordt beoordeeld.

Tenslotte zijn vanuit de POVI de volgende kaders niet (volledig) ondergebracht in de thematische kernwaarden:

- vitale steden en dorpen;
 - door potentiële locaties voor integrale ontwikkeling wonen en werken rond knooppunten zoals Amersfoort Centraal, Amersfoort Schothort en Amersfoort Vathorst aan te wijzen.
 - door het opnemen van locaties als zoekrichting voor grootschalige integrale ontwikkeling wonen-werken-bereikbaarheid, zoals Vathorst West.
- duurzaam, gezond en veilig bereikbaar;
 - door het beter benutten van het spoor- en hoogwaardig OV-netwerk met aandacht voor het beter benutten van het hoofdwegennet en provinciale wegennet.
 - door verder ontwikkelmogelijkheden te benutten bij de twee belangrijkste multimodale knooppunten, Utrecht Centraal Station en Amersfoort Centraal Station.

Deze uitspraken worden samengevat in de kernwaarde *knooppuntontwikkeling*. Daarmee ziet het beoordelingskader voor *slim ruimtegebruik* er als volgt uit (zie volgende bladzijde):

Tabel 5.2: Beoordelingskader slim ruimtegebruik

Beoordelings-thema	Kernwaarde	Bandbreedte	Invulling
Slim ruimtegebruik 	Meervoudig ruimtegebruik	<i>Gewenste beweging</i>	Bevorderen van slim en zuinig gebruik van de beschikbare ruimte: toename meervoudig ruimtegebruik en combineren van functies.
		<i>Ondergrens</i>	n.v.t.
		<i>Streefwaarde</i>	Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies.
	Zorgvuldig ruimtegebruik	<i>Gewenste beweging</i>	Beperken van de groei van het stedelijk (bebouwd) gebied. Inbreiding gaat voor uitbreiding.
		<i>Ondergrens</i>	Geen leegstand en braakliggende terreinen in stedelijk gebied
		<i>Streefwaarde</i>	Nieuwe woon- en werklocaties binnenstedelijk.
	Voorkomen van afwenteling	<i>Gewenste beweging</i>	Schade en verontreiniging wordt zo dicht mogelijk bij de bron voorkomen of gemitigeerd.
		<i>Ondergrens</i>	Afwenteling naar tijd en naar plaats wordt voorkomen.
		<i>Streefwaarde</i>	Geen onomkeerbare en grensoverschrijdende nadelige gevolgen in de fysieke leefomgeving.
	Knooppunt-ontwikkeling	<i>Gewenste beweging</i>	Ontwikkelingen worden geconcentreerd rond bestaande knooppunten.
		<i>Ondergrens</i>	n.v.t.
		<i>Streefwaarde</i>	Optimale benutting van het OV-netwerk en multimodale knooppunten.

5.3 Referentiesituatie en autonome ontwikkelingen

In de onderzoeksfase van de OER (OER deel A) wordt een foto van de leefomgeving opgesteld. Dit is een algemene beschrijving van de staat van de fysieke leefomgeving op dit moment, met een vooruitblik naar de toekomst. Deze beschrijving dient in een OER als basis om beoordelingen op te baseren. De impact van keuzes is immers sterk afhankelijk van de lokale situatie. De foto van de leefomgeving is opgesteld aan de hand van de hoofdthema's van het beoordelingskader. De foto wordt met het opstellen van het OER verder aangevuld met relevante informatie.

In de Omgevingsvisie Amersfoort worden keuzes gemaakt voor de periode tot 2030 en dit is ook het jaar waarop de beoordelingen in het OER zich in principe richten. De ontwikkeling van de fysieke leefomgeving na 2030 heeft te maken met een te grote onzekerheidsmarge om het zinvol te maken zo ver vooruit te kijken in de referentiesituatie. Ook voor de periode tot 2030 geldt dat er veel onzekerheid is. Er is daarom gekozen voor het beschrijven van de huidige situatie, aangevuld met de voornaamste trends en ontwikkelingen en de gevolgen die deze kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving.

Kenmerkend voor de huidige situatie is dat er op de korte termijn mogelijk nog meer onzekerheid is over de ontwikkeling van sociaal-economische processen dan op de lange termijn. De covid-19 pandemie heeft gezorgd voor een grote maatschappelijke en economische dynamiek. Deze komt in een periode dat veel grote opgaven die voelbaar zijn in het ruimtelijk domein nog onvoldoende zijn opgelost. De woningbouwopgave, de stikstofcrisis met gevolgen voor de natuur, de landbouw en de bouw, de energietransitie en klimaatverandering vragen om significante keuzes op nationaal en lokaal niveau. Deze keuzes zullen deels in de Omgevingsvisie Amersfoort worden gemaakt, maar

zijn voor een groot deel afhankelijk van andere overheden. Naast bestuurlijke keuzes, speelt ook het gedrag van individuele belanghebbenden en de wijze waarop daarop wordt ingespeeld door organisaties een grote rol in maatschappelijke ontwikkelingen.

De onzekerheid over het verdere verloop van de pandemie, de huidige dynamiek en de verschillende 'crises' kunnen leiden tot aanzienlijke trendbreuken of tot versnelling van het momentum van verandering. Het is daarom op dit moment erg lastig om de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving te voorspellen. Dit kan een indicator zijn van het in gang zijn of het op gang komen van transities. Een hoge dynamiek vraagt dan ook om een adaptief beleid, zodat met onverwachte ontwikkelingen kan worden omgegaan.

Autonome ontwikkelingen

Naast trends, spelen er autonome ontwikkelingen in Amersfoort. Dit zijn ontwikkelingen waarvan al bekend is dat ze zullen gaan plaatsvinden, maar die niet tot de huidige situatie behoren. Ze worden tot de referentiesituatie gerekend, om goed te kunnen beoordelen wat de impact van de omgevingsvisie is ten opzichte van de situatie zonder omgevingsvisie. Voor de omgevingsvisie Amersfoort spelen 3 belangrijke autonome ontwikkelingen:

1. Aanpak knooppunt Hoevelaken.

Veel doorgaand en regionaal verkeer komt samen bij knooppunt Hoevelaken (A1/A28). De doorstroming rondom dit staat hierdoor knooppunt Hoevelaken al jaren onder druk met dagelijks files tot gevolg. Rijkswaterstaat gaat vanaf 2021 aan de slag met een ombouw van het knooppunt en toeleidende wegstructuur. In 2018 heeft het ontwerp tracébesluit ter inzage gelegen. Het is nog niet vastgesteld. Onderdelen van de aanpassingen binnen dit tracébesluit zijn:

- Het aanpassen van knooppunt Hoevelaken van klaverblad naar komvormig verkeersknooppunt met ruime verbindingswegen;
- Verbreding van de A28 naar 2x3 rijstroken tussen aansluiting 9 Nijkerk en aansluiting 8a Amersfoort-Vathorst;
- Verbreding van de A28 naar 2x4 rijstroken tussen aansluiting 8a Amersfoort-Vathorst en aansluiting 5 Maarn, uitgezonderd de oostelijke rijbaan vanaf aansluiting 7 Leusden tot het knooppunt zelf waar wordt verbreedt naar 5 rijstroken;
- Verbreding van de A1 naar 2x4 rijstroken tussen de aansluiting 12 Bunschoten en aansluiting 15 Barneveld.

De start van de werkzaamheden is gepland in 2021. Tussen 2023 en 2025 zal er een gefaseerde openstelling van het traject plaatsvinden.

2. De Westelijke Ontsluiting.

Het doorgaande verkeer in West-Amersfoort rijdt in de huidige situatie door een woonwijk en over een gelijkvloerse spoorwegkruising. Ter bevordering van de doorstroming en ter verbetering van de leefbaarheid realiseert de gemeente Amersfoort de Westelijke Ontsluiting. Het doorgaande verkeer wordt door middel van deze ontsluiting om de Beroemde Vrouwenbuurt heen en onder het spoor door geleid. Langzaam verkeer zal via een brug over het spoor worden geleid.

Het tracébesluit voor de Westelijke ontsluiting is reeds in 2013 genomen. Momenteel wordt gewerkt aan de voorbereidende werkzaamheden zoals het verleggen van kabels en leidingen, het verwerven van percelen en het afronden van de onteigeningsprocedure. De realisatie van de Westelijke Ontsluiting vindt plaats tussen medio 2021 en 2023.

3. Deltaplan wonen

De vraag naar woningen in Amersfoort en in de regio is groot. In het Deltaplan Wonen is vastgesteld (door de gemeenteraad Amersfoort, april 2019) dat er tot 2030 voldoende woningen gebouwd moeten worden (1.000 woningen per jaar), dat er betaalbare woningen gebouwd moeten worden (sociale huurwoningen en woningen in het middensegment) en dat er passende woningen gebouwd moeten worden (diversiteit van woonmilieus en woningkenmerken om te voorzien in de woningbehoefte van verschillende doelgroepen).

In het Deltaplan wonen zijn de volgende woningbouwlocaties benoemd: De Hoef-West, Langs Eem en Spoor, Vathorst en Vathorst Bovenduist. De resterende bouwopgave wordt op overige binnenstedelijke locaties gerealiseerd. Het vastgestelde Deltaplan wonen wijst voor de deelgebieden de plancapaciteit aan die gerealiseerd gaat worden (Figuur 4.3). Per woningbouwlocatie wordt bekeken hoe een optimale bijdrage aan deze woonopgave geleverd kan worden, ook in relatie tot de haalbaarheid en andere gemeentelijke ambities.

5.4 Wijze van onderzoek en beoordeling

In het OER wordt de impact van de alternatieven en van het voorkeursalternatief onderzocht. Dit gebeurt op een hoog abstractieniveau, om aan te sluiten bij het abstractieniveau van de te maken keuzes. De beoordeling vindt plaats per thema van het beoordelingskader en aan de hand van de kernwaarden. De beoordeling vindt plaats in vier stappen:

1. De kwaliteit huidige situatie wordt beoordeeld op een driepuntsschaal (Goed, In orde, Slecht).
2. De verwachte autonome trend wordt beoordeeld op de mate waarin deze aansluit bij de gewenste beweging van de kernwaarden (Positief, Neutraal, Negatief of Onzeker).
3. Van de drie alternatieven wordt de verwachte impact op het thema bepaald op dezelfde wijze, ten opzichte van de autonome trend.
4. Hetzelfde gebeurt voor het voorkeursalternatief. Bij de beoordeling van het voorkeursalternatief worden ook aanbevelingen gedaan voor het borgen van de ondergrenzen en het bereiken van de gewenste beweging op de kernwaarden.

Beoordeling situatie	
	Goed – de leefomgeving is op dit thema van hoge kwaliteit.
	In orde – er zijn geen grote aandachtspunten op dit thema.
	Slecht – dit thema vraagt om aandacht vanwege het niet behalen van de ondergrens.
Beoordeling scenario's	
	Positief – levert de gewenste beweging op.
	Neutraal – geen of beperkte impact.
	Negatief – onwenselijke impact, zorgt ervoor dat ondergrenzen in gevaar komen of maakt het behalen van een streefwaarde onmogelijk.
	Onzeker – impact niet goed te voorspellen of zowel positief als negatief.

In de beoordeling wordt gebruik gemaakt van beschikbare informatie (Atlas Amersfoort, beleidsstukken en reeds uitgevoerde onderzoeken, openbare data) en expert judgement. Dit wordt ondersteund met kwalitatieve en waar dit nuttig is en het abstractieniveau van de omgevingsvisie dit toestaat kwantitatieve analyses.

5.5 Reikwijdte van het OER

De Omgevingsvisie Amersfoort richt zich op de ontwikkeling van de stad op de langere termijn. 2030 is daarbij een richtjaar, maar bij het maken van keuzes wordt ook de impact op de jaren daarna meegewogen. In het OER wordt daarom met name gekeken naar de gevolgen tot 2030, maar waar dat relevant is, wordt ook de potentiële impact daarna tot 2040 beoordeeld. In veel gevallen zal de onzekerheid over gevolgen op lange termijn echter te groot zijn om hierover concrete uitspraken te doen.

Het plangebied van het OER komt overeen met dat van de omgevingsvisie: het grondgebied van de gemeente Amersfoort. Het studiegebied kan groter zijn, wanneer het omgevingsbeleid gevolgen voor de omgeving heeft die tot buiten de gemeentegrenzen reiken. Op voorhand wordt niet verwacht dat de effecten buiten de gemeente groter zijn dan daarbinnen, waardoor de beoordeling niet significant wordt beïnvloed door de keuze voor een groter studiegebied. Dit kan wel het geval zijn voor lokale verkeers(gerelateerde) effecten en voor thema's, waarbij Amersfoort een rol speelt in een regionaal systeem, zoals water en natuur. Een voorbeeld is bijvoorbeeld de impact van keuzes op Natura 2000-gebieden buiten de gemeente als gevolg van stikstofdepositie.

Gemeente Amersfoort

Postadres
Postbus 4000
3800 EA Amersfoort

Bezoekadres
Stadhuisplein 1
3811 LM Amersfoort

t 14033
e info-gemeente@amersfoort.nl
i www.amersfoort.nl